

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a **Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported** (CC BY-NC 3.0) license.

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

ԳՈՐԾՆԵԿԱՆ

ՔԵՐԱԿԱՆ ՈՒԹԻՒՆ

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ԼԵԶՈՒԻ

ԱՆԻ ՈՃՈՎ

ԵՐԿԱՍԻՐԵԱՅ

Զ. ՅՈՒՐԻԿ ՄԷԶՐԱԳԵԱՆ

ՎԵՆԵՏԻԿ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԻԻԹԱՐԵԱՆՑ

1886

V Կ. Ե.

1424

Գրքի մասն առն 46 լի.
բարձրի զ. զ. քանիսն
Լուսին

Ա.Ե
1424

1999

ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ

ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԻՏԱԼԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻ

ԱՆԻ ՈՃՈՎ

ԳՐԵՑ

Հ. ՅՈՒՍԵԿ ՄԷՀՐԱՊԵԱՆ

ՄԻԹԱՐԵԱՆ

ՎԵՆԵՏԻԿ

Ի ՄԻԹԱՐԱՆ ՎԱՆՍ Ի Ս. ՂԱԶԱՐ

1886

Ա. Զ. Դ

Դասագրքի մը գլխաւոր յարգ ու կարեւորութիւն ընծայողն՝ է անոր երկար ատեն 'ի գործնականին աշակերտաց վրայ ցուցած օգտաւէտ արդիւնքն: Ներկայ դասագիրքս այս մասին բախտաւոր կրնայ համարիլ ինքզինքը՝ իւր նախ քան զտպագրութիւնն՝ ցուցած շահաւէտ փորձով Վանքիս վարժարանաց մէջ. որով խրախուսուեցանք ընծայել զայն նաև ազգայնոց առհասարակ, որք թէպէտ և խտալական գեղեցիկ և քաղցրալուր լեզուն ուսանելու գործինքէ զուրկ չեն, այլ ցայժմ հրատարակուածներն կամ սպառած են և կամ ժամանակիս ուսանելու ոճոյն և դիւրութեանց չեն համապատասխաներ: Մենք հոս հարկ չենք համարիր՝ դասագրքիս մէջ 'ի գործ դրուած ոճոյն ներբողեան յօրինել, գիտելով Անի ոճոյն՝ ինչպէս բովանդակ Ներոպիոյ՝ այսպէս նաև ազգիս մէջ ըստ արժանւոյն ընդունելութիւն գտած և յարգուած լինելն:

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

ԱՅԲՈՒԲԵՆՔ ԻՏԱԼԱԿԱՆ ԼԵԶՈՒԻՆ

A	a	ա	ա
B	b	պի	պ
C	c	չի	չ
D	d	տի	տ
E	e	է	է
F	f	էֆֆէ	ֆ
G	g	ճի	ճ
H	h	սիքքա	հ
I	i	ի	ի
J	j	էէ	է - յ
K	k	քաիքքա	ք
L	l	էլլէ	լ
M	m	էմմէ	մ
N	n	էննէ	ն
O	o	օ	օ
P	p	փի	փ
Q	q	քու	ք
R	r	էռռէ	ռ
S	s	էսսէ	ս
T	t	թի	թ
U	u	ու	ու
V	v	վի	վ
X	x	իքս	քս
Y	y	իքսիլօն	ի
Z	z	ձէզզա	ձ - ծ

ԸՆԹԵՐՑՄԱՆ ԿԱՆՈՆԻ

— 9 —

campagna	քամիայնեա
agnello	այնէլը
giugno	ճիւնյնե
magnifico	մայնէֆիք

5. Gl զուգադրութիւնն՝ i, a, o, u ձայնաւորներէ առաջ մեր, գրին ձայնը կ'ունենայ, զոր օրինակ.

figlio	ֆիլյո
moglie	մոլյիէ
gli	լի
agli	այլի
dagli	մայլի

6. H գիրն բառերու թէ մէջը և թէ սկիզբը ձայն չունի, զոր օրինակ.

ha	ա
hanno	անն

7. S տառն՝ u կը հնչուի, բայց երկու ձայնաւոր գրերու մէջ մեր u գրին ձայնը կ'ունենայ, զոր օրինակ.

preciso	փուէլիզո
casa	քաղա
pósa	փոզա

Իսկ ss երկու ձայնաւորաց մէջ կը հնչուի u, ինչպէս.

essere	էսսէռէ
assumere	ասսումէռէ

8. Che, chi կը հնչուին՝ չէ, չի, զոր օրինակ.

chéto	քէթ
chiésa	քիէզա
schérzo	սքէռչո
schiéna	սքիէնա

1. Ձայնաւոր գրերն են. a, e, i, o, u, y: — Իսկ տառքն k, x, y միայն օտարադրի բառերու մէջ կը գործածուին:

2. C գիրն՝ i և e գրերէն առաջ գրուելով՝ մեր և գրին ձայնը կը հանէ, զոր օրինակ.

civile	չիվիլէ
céra	չէրա

Նոյն c գիրն՝ a, o, u գրերէն ու բաղաձայններէ առաջ գրուելով՝ կը հնչուի, զոր օրինակ.

scarpa	սքառա
scoláre	սքոլառէ
scuóla	սքուոլա

3. G գիրն՝ e և i ձայնաւորներէն առաջ՝ ճ կը հնչուի, զոր օրինակ.

geloso	ճէլոզո
giústo	ճիւսթ

Բայց նոյն g տառն՝ a, o, u գրերէն ու բաղաձայններէ առաջ գրուելով՝ կը հնչուի, զոր օրինակ.

gállo	կալլո
góbbo	կոպպո
gústto	կոսթ

4. G գիրն՝ n գրէն առաջ գրուած տառն՝ մեր է գրին պէս փափուկ ձայն մը կը հանէ՝ հնչուելով յնէ, զոր օրինակ.

9. Sc զուգադրուածին՝ e և i ձայնաւորներէն առաջ դրուելով՝ չ կը հնչուի. իսկ a, o և u ձայնաւորներէն առաջ՝ ս, ա, յ, յայտակարար.

sce, sci, շէ, շի. — sca, sco, scu, սքա, սքո, սքու

scelta	շէլթա
scintilla	շինթիլլա
scarpa	սքառփա
scuola	սքուօլա
coscia	քօշիա
sciocco	շիօքքո
asciutto	աշիուտթո

10. Q դիրք միշտ u ձայնաւորէն առաջ կը դառնուի և cu, քու կը հնչուի, զոր օրինակ.

quádro	քուադրո
quéllo	քուէլլօ
quíndi	քուինտի
quóta	քուօթա

ԸՆԹԵՐՅԱՆ ԿՐԹՈՒԹԻՒՆՔ

Իտալական լեզուին գեղեցկութիւնը չեղան վրայ է, և ընդհանրապէս բաղմամբ բառերուն շէշոր վերջընթեր վանկին վրայ է, իսկ երկավանկներուն՝ առաջին վանկին վրայ, բաց 'ի այն բառերէն՝ որոնք իրենց յատուկ շէշա ունին:

Ա.

Calóre, carína, amíco, mé dico, cóme, cósa, cómodo, póco, alcúno, chíáro, cristiáno, cénto, célebre, céleste,

cercáre, cervé llo, francése, cróce, piacére, città, civíle, cínque, quíndici, radíce, cí m ice, vicíno, príncipe, felicità, cecità, eccétto, accése, succédere, benchè, banchétto, fichi, bóschi, chiáve, chiédo, arcidúchi, chicchessía, chiúnque, annichiláre, véechio, ócchio, ciarlatáno, guán cia, ciaschedúno, fanciú llo, scacciáre, góccia, bráccio, scemáre, scímia, scélta, scé tto, pésce, ruscé llo, scia gúra, úscio.

Բ

Gallína, gábbia, gólfo, golóso, gústo, guásto, guída, gríllo, lágrima, glóbo. — Génio, gésto, gémma, género, gelóso, gettáre, ingénuo, piángere, gigante, légge, grégge, soggétto, fuggíre. — Mággi, stréghe, gheróne, preghiéra. — Mangiáre, giováre, gióvane, giúdice, ragionévole, maggióre, leggiádro, sággio. — Rágno, bá gno, lé gno, vergógna, montágna, scrígno, só gno, ignóto, pé gno, guadagnáre. — Fóglio, consíglio, lú glio, páglia, quáglia, pigliáre, bigliádo, famíg lia, tógliere, somigliáre, bigliétto, cordóglio.

ԱՆՈՐՈՇ ՅՕԴ

un, uno, una

un fióre	ծաղիկ մը	uno scrigno	սկզարան մը, դա-
un coltello	դանակ մը	una távola	սեղան մը [րան մը
un caválla	ձի մը	una lèttèra	նամակ մը
un cáne	շուն մը	un' amíca	բարեկամուհի մը

Դիպու. — un արական անունաց վրայ կը դրուի. una իգականներու վրայ. uno եթէ s տառով սկսած է ետեւէն բաղաձայն մ'ալ ունեցող արական բառ ըլլայ:

ԹԱՐԳՄԱՆ ՈՒԹԻՒՆ

Io ho	ես ունիմ	noi abbiamo	մենք ունինք
tu hai	դու ունիս	voi avete	դուք ունիք
egli ha	նա ունի	essi hanno	նոքա ունին

Io ho un padre ed una madre. — Tu hai un fratello ed una sorella. — Il padre ha un cavallo ed un cane. — La madre ha un fiore ed un' ombrella. — Lo straniero ha un figlio ed una figlia. — Noi abbiamo un giardino ed una casa. — Voi avete un libro ed una penna. — Il figlio e la figlia hanno un uccello ed uno specchio. — Hai tu un coltello? — Ha egli un amico? — Abbiamo noi una lettera? — Avete voi uno scrigno ed una tavola?

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

Կ Ր Թ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

ՈՐՈՇ ՅՕԴ

il, la

il pádre	հայրը	la mádre	մայրը
il fratélla	եղբայրը	la sorélla	քույրը
il figlio	որդին	la figlia	աղջիկը
il libro	գիրքը	la penna	դրեւը
il giardíno	սկարաւորը	la cása	տունը

Դիպու. — il յօդը արական անուններու վրայ կը դրուի, la իգականներու վրայ:

lo, l'

lo spéechio	հայելին	l' amíco	բարեկամը
lo straniéro	օտարականը	l' álbero	ծառը
lo scoláre	աշակերտը	l' uccélla	թռչունը
lo scultóre	քանդակագործը	l' ombrélla	հովանոցը

Դիպու. — lo յօդը կը դրուի մէյ մը ան անուններուն վրայ, որ s տառով կը սկսին ու անոր ետեւէն ուրիշ բաղաձայն մ'ալ կ'ունենան, մէյ մ'ալ z դրով սկսած արական բառերուն վրայ:

non, ոչ, չ

Io non ho *ես չունիմ* non ho io? *ես չունիմ*
tu non hai *դու չունիս* non hai tu? *դու չունիս*

Դիտար. — Շատ անգամ կրնան չգրուել io, tu, egli, դե-
րանուններն, վասն զի բային վերջաւորութիւնը կը ցուցը-
նէ ինչ դէմք ըլլալը:

Io non ho il libro. — Tu non hai la penna. — Egli non
ha il cappello. — Enrico non ha il fiore. — Noi non ab-
biamo la lettera. — Voi non avete l' orologio. — Essi non
hanno lo specchio. — Non ho io perduto un fratello ed
una sorella? — Non hai tu comprato un giardino ed una
casa? — Non ha venduto questo cavallo e questo cane?
— Non abbiamo noi veduto il padre e la madre? — Non
avete voi scritto questa lettera? — Abbiamo trovato un
orologio ed un ombrella. — Ho comprato un cane per En-
rico, ed un uccello per Emilia. — Questa tavola non è per
lo scultore.

Ես դանակը չգտայ: — Դու դրելը չկորսնցուցիր: —
Նա օտարականը չտեսաւ: — Էմիլիան հովանոցը չգնեց: —
Այս նամակը մէք չգրեցինք: — Այս պարտէզը և այս
տունը դուք չգնեցիք: — Հայրը և մայրը չտեսար: — Ձի մը
և շուն մը ծախեցինք: — Այս ծաղիկը Հենրիկոսին համար
է, այս թռչունը Էմիլիային համար է: — Այս դարանը օտա-
րականին համար է:

Ա Վ Ա Վ Ա Վ

buono	բարի	diligente	փութաջան
ricco	հարուստ	felice	երջանիկ
póvero	աղքատ	fedéle	հաւատարիմ
vécchio	ծեր	gióvane	երիտասարդ
piccolo	փոքր	gránde	մեծ
ánche	նոյնպէս, նաև, ալ	ancóra	տակաւին, դեռ
mólto	շատ	póco	սակաւ, քիչ

Դիտար. — Այն օժտականներն որոնք օ կը վերջանան ի-
գականին կ'ըլլայ օ, անոնք որ օ կը վերջանան անփոփոխ
կը փնան:

Il padre è buono, la madre è buona. — Il giardino è
piccolo, la casa è anche piccola. — Quest' uomo è ricco,
questa donna non è ricca. — Il figlio è molto diligente. —
La figlia è ancora giovane. — L' amico è fedele. — Questa
madre è felice. — Questo scultore è molto vecchio. — Io
ho un buon padre ed una buona madre. — Tu hai un buon
libro ed una buona penna. — Abbiamo un gran giardino
ed una grande casa. — Lo straniero ha un piccolo figlio
ed una piccola figlia. — Enrico ed Emilia hanno un vec-
chio padre ed una vecchia madre. — Lo scultore ha un
fratello molto ricco ed una sorella molto ricca.

Եղբայրը աղքատ է և քոյրն ալ աղքատ է: — Դիւբը
աղէկ է, և դրիչն ալ աղէկ է: — Հենրիկոս մեծ է, Էմիլիան
փոքր է: — Մենք պզտիկ եղբայր մը և պզտիկ քոյր մը ու-
նինք: — Դուք բարի հայր մը և բարի մայր մը ունեք: — Այս
աչակերտը դեռ շատ երիտասարդ է: — Այս կինը շատ ջա-
նասէր է: — Այս ծերը շատ հարուստ է: — Այս շունը

1424-87

շատ հաւատարիմ է: — Այս քանդակագործը շատ երջանիկ է. նա որդի մը, աղջիկ մը, բարի եղբայր մը և բարի քույր մը ունի:

14

ՍՏԱՅԱԿԱՆ ԴԵՐԱՆՈՒՆ

mio	իմ	il mio	իմս
tuo	քու	il tuo	քուկդ
suo	իր	il suo	իրենը

Io zio քեւին, հօրեղբայրը il cugino հօրեղբորորդին
la zia մօրաքույրը, հօրաքույրը la cugina հօրեղբոր աղջիկը

Դիւր — Ստացական դերանունները աղականութիւն ցուցնող անուանց վրայ յօդ չեն աւներ, բայց միայն երբ քովը անձական գտնուի:

Mio padre è grande, mia madre è piccola. — Tuo fratello è povero, tua sorella è ricca. — Mio zio ha perduto suo figlio e sua figlia. — Enrico è mio cugino, Emilia è mia cugina. — Io ho perduto il mio buon padre e la mia buona madre. — Hai tu veduto il mio piccolo fratello e la mia piccola sorella? — Non abbiamo veduto ancora il tuo giardino e la tua casa. — Mio cugino ha venduto il suo cappello ed il suo orologio. — Questo padre ha perduto sua figlia. — Questo fanciullo ha scritto una lettera per sua madre. — Il tuo piccolo fratello è un buon fanciullo. — Dove hai tu comprato il tuo uccello? — Il mio amico e la mia amica hanno trovato un coltello.

15

Հօրեղբայրս հարուստ է, նոյնպէս հարուստ է հօրաքույրս: — Հօրեղբորորդիս մեծ է, քու հօրեղբոր աղջիկը փոքր է: — Հենրիկոս կորսնցուց իր հայրը և իր մայրը: — Այս ա-

շակերտը կորսնցուց իր դերքը և իր գրկը: — Իմ բարի հայրս շատ ծեր է, իմ բարի մայրս դեռ պառաւ չէ: — Քու եղբայրդ իր ձին և իր շունը ծախեց: — Փոքր եղբայրս և փոքր քույրս տեսա՞ր դու: — Գլխարկդ և հովանոցդ ո՞ւր գտար: — Հօրեղբայրդ կորսնցուց իր բարի որդին և իր բարի աղջիկը: — Քանդակագործը իր դարանը և սեղանը ծախեց:

16

nóstro	մեր	il nostro	մերը
vóstro	ձեր	il vostro	ձերը

il vicino գրացին il giardinière պարտիզպանը
la vicina գրացուհին la giardiniéra պարտիզպանուհին

Quest' uomo è nostro zio. — Questa donna è nostra zia. — Questo cappello è per vostro padre, quest' ombrella è per vostra madre. — Io ho veduto il vostro buon fratello e la vostra buona sorella. — La vostra casa è molto grande, la nostra è piccola. — Avete voi venduto il vostro cavallo ed il vostro cane? — Abbiamo perduto il nostro amico e la nostra amica. — Enrico è nostro figlio, Emilia è nostra figlia. — Il nostro vicino è un uomo molto ricco, la nostra vicina è una donna molto giovane. — Il nostro giardiniere è molto vecchio, la vostra giardiniera non è ancora vecchia.

17

Հենրիկոս մեր հօրեղբորորդին է, և Էմիլիա մեր հօրեղբոր աղջիկը: — Այս մարդը մեր պարտիզպանն է, այս կինը մեր պարտիզպանուհին է: — Մեր շունը հաւատարիմ չէ: — Մեր հօրեղբայրը իւր տունը չծախեց: — Մեր հօրաքույրը շատ հարուստ քույր մը ունի: — Ձեր փոքր եղբայրը իր գիրքը և իր գրկը կորսնցուց: — Քու պզտիկ քույրդ մեր Թեռչունը գնեց: — Ձեր գլխարկը և ձեր ժամացույցը ո՞ւր կորսնցուցիք: — Մենք ձեր հօրեղբայրը և ձեր հօրաքույրը

չաւսանք: — Չեր հօրեղբորորդին և հօրեղբոր արջիկը ծախեցին պարտեզ մը և տուն մը:

18

ՍԵՌԱԿՍՆ

Հօլովանիշ di

di mio padre	հօրս
di questo giardiniere	այս պարտիզին
d' uno scultore	քանդակագործի մը

Federico	Փրեդերիկ	il calzolaio	կոշկակարը
Luigia	Լուիճիա	il sartore	դերձակը
Milano	Միլան	il temperino	զմելինը
Venezia	Վենետիկ	si chiama	կը կոչուի

ԴԵՐՈՒՆ — Չայնաւորի առջև di կը կրճատի (d'):

Enrico è il figlio di mio zio. — Luigia è la figlia di mia zia. — Io ho trovato il libro di tuo fratello, e la penna di tua sorella. — Il mio amico ha perduto il temperino di suo cugino, e l'ombrello di sua cugina. — Quest'uomo è il calzolaio di nostro padre; questa donna è la sorella di nostra zia. — Avete voi trovato il cappello di questo fanciullo? — Abbiamo veduto la lettera di questo scolare. — La sorella di questo sartore è la nostra giardiniera. — Il fratello di Luigia si chiama Federico. — La sorella d' Enrico si chiama Emilia. — Luigia è la figlia d' un calzolaio. — Questo scultore è di Venezia, e questo straniero è di Milano.

19

Բարեկամս Փրեդերիկին եղբայրն է: — Բարեկամուհին Լուիճիային քոյրն է: — Հենրիկին դուստրիկը և Էմիլիային

զմելինը գտար: — Մեր հօրեղբոր պարտիզպանը շատ ծեր մարդ մ'է: — Մեր մօրաբորը պարտիզպանուհին շատ բարի կին մ'է: — Այս աշակերտին հայրը աղքատ է: — Այս կոշկակարին մայրը հարուստ է: — Այս աշակերտին նամակը գրեցիր: — Այս տղան քանդակագործի մը որդին է: — Էմիլիան դերձակի մը որդին է: — Եղբորս ձին և շուներ տեսար: — Այս օտարականին տունը և պարտեզը գնեցինք: — Այս օտարականը Միլանցի է:

20

ՏԵՐԱԿԱՆ

Հօլովանիշ a

a mio padre	հօրս
a questo fanciullo	այս տղուս
ad uno straniero	օտարականի մը

un Italiano	իտալացի մը
un Tedesco	դերմանացի մը
dato	տուած
prestato	փոխ տուած
Io penso	կը մտածեմ:

ԴԵՐՈՒՆ — Չայնաւորի առջև սովորաբար ad հօլովանիշ կը գրուի փոխանակ a:

Mio figlio ha scritto una lettera a sua zia. — Mio zio ha venduto la sua casa a mio padre. — Ho dato il mio temperino a tua sorella. — Ho prestato la mia ombrella a tua cugina. — Abbiamo scritto una lettera a nostro buon padre. — Hai tu dato un coltello a questo fanciullo? — Il vostro vicino ha venduto il suo cavallo a quest' Italiano, ed il suo giardino a questo Tedesco. — Io penso ad Enrico ed a Luigia. — Abbiamo dato il nostro cane ad uno

scolare, ed il nostro cappello ad un povero fanciullo. — Enrico è a Milano, e Luigia è a Venezia.

21

Լուիճիային և Փրեդերիկին վրայ կը մտածեմ: — Ես քրոջս և եղբորս նամակ մը գրեցի: — Դու հօրեղբորդդ գրիչ մը և գիրք մը տուիր: — Մենք ծախեցինք քու եղբորդ մեր պարտէզը և մեր տունը: — Հենրիկ աս խեղճ աշակերտին հովանոց մը փոխ տուաւ: — Ես եղբորս բարեկամին գրիչ մը փոխ տուի: — Փրեդերիկ իր քրոջը բարեկամին իր զմեկնը տուաւ: — Իր հօրն և իր մօրն գրեց: — Եղբայրս Միլան է և քոյրս Վենետիկ:

22

Բ Ա Յ Ա Ռ Ա Կ Ա Ն

հօղովանիչ da

il servo	ծառան	ricevuto	ընդունած
la serva	աղախինն	arrivato	հասած
è amato	սիրուած է	o	կամ

Դիւր. — Բացառական հօղովն հեռաւորութեան կամ բաժանման իմաստ կու տայ:

Io ho ricevuto un libro ed una penna da mio fratello. — Hai tu ricevuto questa lettera da tuo zio o da tua zia? — Mia madre ha comprato quest'ombrello da vostra cugina. — Federico ha ricevuto questo fiore da un giardiniere. — Il nostro servo è arrivato da Milano, o da Venezia? — Enrico è amato da suo padre e da sua madre. — Ho ricevuto questo temperino da Enrico.

23

Այս շունը Իտալացիէ մը ընդունեցայ: — Այս նամակը եղբորդ բարեկամէ մը ընդունեցար: — Այս թուղթը մեր

քրոջը բարեկամուհիէ մը ընդունեցանք: — Հայրս աս ձին հօրեղբորդս առաւ (գնեց): — Լուիճիան աս զմեկնը աշակերտէ մը գնեց: — Մեր աղախինը Վենետիկէն հասաւ: — Փրեդերիկ իր հօրեղբորդին և հօրաքրոջին սիրուած է: — Նա այս պարտիզպանէն ծառ մը և ծաղիկ մը ընդունեցաւ:

24

ՀՈԼՈՎՈՒՄՆ ԳՈՅԱԿԱՆՈՅ

Ու. il padre	հայրը	la madre	մայրը
Սէ. del padre	հօրը	della madre	մօրը
Տէ. al padre	հօրը	alla madre	մօրը
Բէ. dal padre	հօրմէն	dalla madre	մօրմէն

lo specchio	հայելին	l'amico	բարեկամը
dello specchio	հայելին	dell'amico	բարեկամին
allo specchio	հայելին	all'amico	բարեկամին
dallo specchio	հայելէն	dall'amico	բարեկամէն

Il re	Թագաւորը	l'anno	տարին
la regina	Թագուհին	il mese	ամիսը
il popolo	Ժողովուրդը	la settimana	շաբաթը
il mondo	աշխարհքը	il sabato	շաբաթ օրը
la terra	երկիրը	il giorno	օրը
la parte	մասը	la porta	դուռը
la vita	կեանքը	utile	օգտակար
aperto	բաց	corto	կարճ

Դիւր. — di, a, da, նախագրութիւնները որոշեալ յօդին հետ միանալով՝ մէկ բառ կը կազմեն:

La settimana è una parte del mese. — La terra è una piccola parte del mondo. — Il re è il padre del popolo. — La porta della casa è aperta. — Questa donna è la sorella dello scultore. — Avete voi veduto il cavallo del re e della regina? — Il cane è l'amico dell'uomo. — Tuo

padre è lo zio del mio amico. — Enrico è il cugino del nostro calzolajo. — Questo fanciullo è il figlio della nostra serva. — Ho dato un piccolo cane al figlio della nostra giardiniera. — Avete voi prestato la vostra ombrella all'amico di Federico? — Abbiamo ricevuto quest'albero dal nostro giardiniere. — Il buon re è amato dal suo popolo.

23

Հայրդ ձեր դրացւոյն բարեկամն է: — Մայրդ մեր դրացւոյն բարեկամն է: — Օրը շաբթուն մէկ մասն է: — Այս փոքր տարւոյն մէկ մասն է: — Մարդուս կեանքը կարճ է: — Շունը մարդուն օգտակար է: — Մեր դարանը քանդակագործին ծախեցինք: — Էմիլիան և Լուիսիան մեր հօրեղբոր մօրը նամակ մը գրեցին: — Մեր դրացին օտարականին ծառայէն մեծ շուն մը ընդունեցաւ: — Հենրիկոս մեր կօշկակարին տղուն գրիչ մը տուաւ: — Մեր դրացւոյն քոյրը Միլանէն հասաւ: — Մենք թագաւորին և թագուհւոյն պարտէզը տեսնեցինք:

26

ՅՈՂՈՍԿԱՆՈՒՄ

Ուր. i padri	Հայրերը	le mādri	Մայրերը
Սէ. déi padri	հօրերուն	délie mādri	մօրերուն
Տր. ái padri	հօրերուն	álle mādri	մօրերուն
Բյ. dáí padri	հօրերէն	dálle mādri	մօրերէն

gli scolári աշակերտները gli amíci բարեկամները
degli scolári աշակերտներուն degli amíci բարեկամներուն
ágli scolári աշակերտներուն ágli amíci բարեկամներուն
dágli scolári աշակերտներէն dágli amíci բարեկամներէն

Dio, Iddio	Աստուած	la sédia	աթոռ
il soldáto	զինուորը	l'animále	անասունը, կենդանին
il metálo	մետաղը	bélllo	գեղեցիկ

il leóne	առեւծը	pígro	ծոյլ
conténto	գոհ	sémpre	միշտ
ammaláto	հիւանդ	spéssso	շատ անգամ
áma	կը սիրէ	sóno	են

Դիպու. — Այն բառերը որոնք և օ կը վերջանան իրենց յօդանակին կը վերջանայ ի, իսկ անոնք որ կը վերջանան ա տառով իրենց իգական յօդանակին կ'ըլլայ օ: Այս կանոնէս կը դարձուցի l'uomo, մարդ. որուն յօդանակին կ'ըլլայ gli uomini, մարդիկ:

I cavalli dei soldati sono molto belli. — I fanciulli dei poveri sono spesso molto contenti. — Gli scolari non sono sempre diligenti. — I metalli sono utili. — I cani sono fedeli. — Enrico ha perduto i libri e le penne del suo amico. — Dove avete voi comprato queste tavole e queste sedie? — Mio zio ha venduto queste case e questi giardini al nostro vicino. — Abbiamo scritto queste lettere agli amici di nostro padre. — Ho veduto gli uccelli di Federico. — La madre d'Enrico ama i bei fiori ed i buoni fanciulli. — Il leone è il re degli animali. — Penso sempre ai fratelli ed alle sorelle del mio amico. — I cani sono molto utili agli uomini. — Abbiamo scritto ai fratelli di nostro zio. — Ho ricevuto questa ombrella dalle figlie dello scultore.

27

Մեր պարտիզպանին աղաքը հիւանդ էն: — Փրեգերիկին բարեկամները հասան: — Պարեզները մեծ են, աղները փոքր են: — Հօրեղբորս դրացիները աղքատ են: — Այս գրքերը շատ օգտակար են: — Այս սեղանները շատ գեղեցիկ են: — Հայրս ձեր հօրեղբորմէն նամակները ընդունեցաւ: — Մեր հօրեղբորորդւոյն աղախինները շատ աշխատասէր են: — Այս անասունները հաւատարիմ չեն: — Մարդկանց կեանքը կարճ է: — Շները մարդկանց բարեկամներն են: — Աղքատաց աղաքները շատ անգամ շատ ծոյլ են: —

Մենք Հենրիկոսին քոյրերուն և եղբայր Գրեցինք: — Փրե-
դերիկ ձեր հօրեղբորդուդն աղախիններէն ընդունեցաւ
այս դանակները: — Ես չարունակ մեր պարտիզպանին Թըռ-
չուններուն և ծաղիկներուն վրայ կը մտածեմ:

28

il mio	իմ	յոգնակի	i miei	իմիներս
il tuo	քուդ	»	i tuoi	քուկիներդ
il suo	իրենը	»	i suoi	իրենները
il nostro	մերը	»	i nostri	մերիները
il vostro	ձերը	»	i vostri	ձերիները

il mantello	վերարկուն	il pómo	խնձորը
il fazzoletto	Թաշկինակը	la péra	տանձը
ámo	կը սիրեմ	ódio	կ'ատեմ

Դիւր. — Ստացական դերանուանց յոգնակիներն միշտ
յօշով կը գործածուին: Իդականներուն՝ la mia, la tua, և
այլն, յոգնակիներն, կ'ըլլան le mie, le tue, և այլն:

Amo i miei fratelli, e le mie sorelle. — Amo anche i
miei cugini e le mie cugine. — I tuoi fiori sono belli, an-
che i miei sono belli. — Mio fratello ha perduto i suoi libri
e le sue penne. — Quest'uomo ha perduto i suoi amici. —
Non abbiamo ancora trovato i nostri fazzoletti. — Enrico
ha dato i suoi pomi e le sue pere ai fanciulli di questa po-
vera donna. — Io penso spesso ai miei fratelli ed alle mie
sorelle. — Ho ricevuto questo mese una lettera dai miei
amici di Milano. — Abbiamo ricevuto i nostri serigni e le
nostre tavole dal nostro vicino. — Abbiamo prestato i no-
stri mantelli ai tuoi cugini ed alle tue cugine.

29

Հօրեղբայրս աղաքներս կը սիրէ: — Հօրաքոյրդ աղբիկ-
ներս կը սիրէ: — Ես կը սիրեմ քու եղբայրներդ և քու

քոյրերդ: — Հենրիկոս կը սիրէ իր հօրեղբորդիքը և իր
հօրեղբոր աղբիկները: — Ես իմ խնձորներս Հենրիկոսին տուի,
և իմ տանձերս Էմիլիային: — Մենք մեր դրքերը և մեր գրիչ-
ները՝ մեր դրացւոյն աղքատ տղայոց տուինք: — Թաշկինակ-
ներդ կորսնցուցիր: — Տեսա՞ր իմ բարեկամներս Հենրիկոսին
և Փրեդերիկը: — Այս նամակներն ընդունեցայ իմ ծառա-
ներէս և իմ աղախիններէս: — Մեր եղբարքն և քոյրերը
այս շաբաթ վիենեակէն հասան:

30

in, մէջ. — con, հետ. — su, վրան.

Դիւր. — Փոխանակ ըսելով՝ in il, con il, su il, կ'ըսուի
nel, col, sul. նոյնպէս փոխանակ ըսելով՝ in la, con la, su
la, կ'ըսուի nella, colla, sulla. փոխանակ in i, con i, su i,
կ'ըսուի nei, coi, sui. փոխանակ in gli, con gli, su gli, կ'ը-
սուի negli, cogli, sugli.

il letto	անկողինը	la táscia	դրպանը
il cortile	դաւիթը բակը	la guérre	պատերազմը
la stánza	սենեակը	la scuóla	դպրոցը
la cucína	խոհանոցը	méssso	դրուած
la cantína	մսուանը	partito	մեկնած, գնացած

Եւ. esso, essa նա } Աս դերանունը կը ցուցնէ հա-
Յ. գ. essi, esse անոնք } ատարապէս Թէ մարդը Թէ էրը:

Dov'è tuo fratello? — È in questo giardino. — Dov'è
tua sorella? — È nel giardino della nostra vicina. — Dov'è
la mia ombrella? — Essa è nella stanza di tua madre. —
Dov'è il mio mantello? — Esso è nello scrigno. — Enrico è
partito con suo padre. — Egli ha scritto una lettera con
questa penna. — Luigia è arrivata col fratello e colla so-
rella di mia zia. — Dov'è tuo cugino? — È partito coi suoi
amici. — Il tuo fazzoletto è sul letto, ed il tuo cappello è
sulla tavola. — Questo fanciullo ha trovato un fazzoletto

nel vostro cortile. — Il mio vicino ha perduto un figlio nella guerra. — Federico è arrivato coi suoi fratelli e colle sue sorelle. — Gli alberi sono nei giardini. — Gli scolari sono nelle scuole. — Gli uccelli sono sugli alberi.

51

Եղբայրս պարտէզն է, քոյրս խոհանոցն է կամ դաւիթը: — Քու գիրքդ դարանին մէջն է, և գրիչդ սեղանին վրայ: — Ես քու գրչովդ նամակը գրեցի: — Փրեդերիկը բարեկամիդ հետ հասաւ: — Հենրիկոս Թաչկինակներդ անկողնոյն վրայ կամ աթոռին վրայ դրաւ: — Գրպանդ Թաչկինակ մը ունին: — Քանդակագործը իր տղայոց հետ մեկնեցաւ: — Մենք կորսնցուցինք պատերազմի մէջ եղբայր մը և հօրեղբորորդի մը: — Թագաւորին և Թագուհւոյն պարտէզին մէջ ծառեր և ծաղիկներ տեսնէք: — Եղբայրս հասաւ Հենրիկոս և Լուիսիա բարեկամաց հետ:

52

ՌՈՒԱԿԱՆ ԱՆՈՒՆ

uno	մէկ	undici	տասնևմէկ
due	երկու	dodici	տասնևերկու
tre	երեք	trédici	տասնիրեք
quáttro	չորս	quattórdici	տասնըչորս
cínque	հինգ	quíndici	տասնըհինգ
séi	վեց	sédici	տասնըվեց
sétte	եօթը	dicciasétte	տասնըեօթը
ótto	ութ	dicióttó	տասնըութ
nóve	ինը	diciannóve	տասնըինը
diéci	տասը	vénti	քսան

e'è, կայ. — ci sono, կան.

Nel nostro giardino e'è un albero molto bello. — Nella nostra casa ci sono quattordici stanze. — In questa

stanza ci sono due tavole e dodici sedie. — Il nostro vicino ha cinque fanciulli, un figlio e quattro figlie. — Nel vostro giardino ci sono venti grandi alberi. — Mio zio ha comprato due cavalli e tre cati. — Abbiamo veduto nella scuola tredici scolari. — Ho ricevuto da mio padre sei pomi e dieci pere. — Mio zio ha dato quindici fazzoletti a mia sorella. — L'anno ha dodici mesi, la settimana ha sette giorni. — Emilia ha diciassetté anni, Luigia non ha ancora quindici anni.

53

la città քաղաքը il médico բժիշկը
il mercánte վաճառականը la ciásse դասը

Ես գնեցի երկու սեղան և վեց աթոռ: — Հայրս ունի չորս տուն, և հինգ պարտէզ: — Բարեկամս երեք քոյր ունի: — Մենք այս շաբաթ տասը նամակ ընդունեցանք: — Այս կինը եօթը տղաք ունի: — Մէկ ամիսը չորս շաբաթ ունի: — Ես հօրմէս ընդունեցայ զմէլին մը և քսան գրիչ: — Թագաւորին պարտիզին մէջ երկու ամիւս տեսնէք: — Այս օտարականը երկու ծառայ և երեք աղախին ունի: — Մեր քաղքին մէջ կան վեց բժիշկ, ութ գերձակ և տասներկու վաճառական: — Որդիս տասը տարուան չորս ամուսն է, և ձեր պղտիկ աղջիկը երեք տարուան և երկու ամուսն է:

54

il primo	առաջինը	il nóno	իններորդը
il secóndo	երկրորդը	il décimo	տասներորդը
il tézzo	երրորդը	l'undécimo	11երորդը
il quártó	չորրորդը	il duodécimo	12երորդը
il quínto	հինգերորդը	il décimo tézzo	13երորդը
il sésto	վեցերորդը	il décimo quártó	14երորդը
il séttimo	եօթներորդը	il ventésimo	քսաներորդը
l'ottávo	ութերորդը	l'último	վերջինը

Albérto	Ալբերդ	Luígi	Լուիգուիկ
Piétro	Պետրոս	Giovánni	Յովհաննէս
Giácomo	Յակոբ	Giúseppe	Յովսէփ
Cárlo	Կարոլոս	modésto	Համեստ
Francésco	Փրանկիսկոս	cattívo	չար

Questo scolaro è molto diligente; egli è il primo della classe. — Enrico è il secondo; il modesto Giovanni è il terzo; Federico è il quarto; il buon Goffredo è il quinto; Alberto è il sesto; il piccolo Giacomo è il settimo; Pietro è l'ottavo; Carlo è il nono; il cattivo Luigi è il duodecimo; Ernesto è l'ultimo. — Il due è la quinta parte di dieci. — Il cinque è la quarta parte di venti. — Un giorno è la settima parte della settimana.

33

Giúlia	Յուլիա	Enrichétta	Հենրիէդդա
María	Մարիամ	Carolina	Կարոլինէ
Giuseppína	Յովսէփինէ	Sofia	Սոփիա

Յուլիա դասին առաջինն է: — Մարիամ երկրորդն է. բարի Սոփիան երրորդն է, Յովսէփինան չորրորդն է, Համեստ Հենրիէդդան ութերորդն է, չար Լուիճիան երեքսասաներորդն է և պզտիկ Կարոլինան վերջինն է: — Երեքը տասնևութին վեցերորդ մասն է: — Մէկ շաբաթը ամսոյ մը չորրորդ մասն է, և մէկ ամիսը տարւոյ մը երկուսասաներորդ մասն է:

36

tutto	բոլոր, ամբողջ
tutto il mondo	բոլոր աշխարհքը
tutta la casa	բոլոր տունը
tutti i fiori	բոլոր ծաղիկները
tutte le pénne	բոլոր գրիչները

la nótte	գիշերը	piánto	լացած
il fiorípo	ֆիորինը	creáto	ստեղծած

Iddio ha creato tutto il mondo. — Ho veduto tutta la città. — Abbiamo veduto tutti i fiori e tutti gli uccelli. — Carlo ha perduto tutte le penne di sua sorella. — Tutti i miei amici sono partiti. — Tutte queste case sono di mio zio. — Il nostro piccolo cugino ha perduto due fiorini: egli ha pianto tutta la notte. — Hai tu scritto tutte queste lettere? — Mio padre ha comprato tutte queste pere e tutti questi pomi. — Pietro è arrivato con tutti i suoi amici. — Tutte le vostre lettere sono arrivate. — Abbiamo perduto tutti i nostri fazzoletti. — Penso tutto il giorno a Giuseppe ed a Giulia. — Amo tutti gli uomini. — Mia madre ama tutti i buoni fanciulli.

37

Եղբայրս ամբողջ շաբաթը լացաւ, անիկայ իր պզտիկ շուշը կորսնցոյց: — Աստուած ստեղծեց բոլոր երկիրը: — Թագաւորը իր բոլոր զօրքերը կորսնցոյց: — Մէք ծախեցինք բոլոր մեր ծաղիկները և բոլոր մեր թռչունները: — Այս տանը բոլոր սենեակները մեծ և գեղեցիկ են: — Բոլոր իմ աշակերաններս ջանասէր են: — Բոլոր մետաղները օգտակարք են: — Աս բոլոր աղաքները գոհ են: — Բոլոր այս մայրերը երջանիկ են: — Յուլիա և Մարիամ բոլոր այս թաղիկները գնեցին: — Առիւծը բոլոր կենդանեաց թագաւորն է:

38

l'anélllo	մասնին	fátto	եղած
il regálo	պարգևը	mandáto	ըսկած
súo	իւր, իրեն	lóro	իրենց

Գիտու. — Loro թէ էղակին և թէ յոգնակին յօդ կ'առնէ և ինքն անփոփոխ կը մնայ:

Mia sorella ha perduto il suo anello. — Giulia non ha ancora trovato la sua ombrella. — Tua zia ha venduto tutti i suoi giardini e tutte le sue case. — La nostra serva ha ricevuto due lettere da suo padre e da sua madre. — Luigia è partita con suo cugino e sua cugina. — Dov'è Enrichetta? — Ella è nella sua stanza. — Gli amici di Carlo hanno venduto il loro giardino e la loro casa. — Questi scolari hanno perduto il loro giardino e le loro penne. — Questi fanciulli hanno fatto un bel regalo al loro zio ed alla loro zia. — I miei cugini hanno ricevuto una lettera dal loro padre e dalla loro madre. — La giardiniera ha mandato cinque fiorini a sua figlia.

il guanto, ձեռնոցը. — la calza, գուլպան

Մարիամ իր հայրը և իր մայրը կորսնցուց: — Հենրիկեդդա իր ձեռնոցները և իր գուլպանները կորսնցուց: — Յուլիա իր թաշկինակը իր անկողնոյն վրայ դրաւ: — Կարոլինա իր հորեղբոր սրճույն և հորեղբոր աղջկան հետ հասաւ: — Յովսէփինա իր հորեղբորմէն և հորքրոջմէն լաւ պարգև մը ընդունեցաւ: — Այս խեղճ կինը բոլոր իր աղաքները կորսնցուց: — Եղբայրներս իրենց պարտէզն են և քոյրերս իրենց սենեակն են: — Հենրիկն և Յակոբ իրենց հօրը և իրենց մօրը հետ մեկնեցան: — Այս աշակերտք բոլոր իրենց բարեկամաց գրեցին: — Մեր գրացիք բոլոր իրենց արները և բոլոր իրենց պարտէզները ծախեցին:

ԲԱՐԱՍՏԱԿԱՆ

più	աւելի	grande	մեծ
più grande	աւելի մեծ	buono	բարի, աղէկ
migliore	լաւագոյն	quello	այդ, այն

la campagna	դիւղը	bellino	գեղեցիկ, սիրուն
il ragazzo	աղան	forte	ուժով
la ragazza	աղջիկը	grato	սիրութեւի
il téma	հրահանգը	amabile	սիրելի, ցանկալի
il lapis	մատիտը	facile	դիւրին
ma	բայց	difficile	դժուար

Դիւղ. — Բաղդատականը կը շինուի ածականէն առջև և ետքը զնեւով, և կամ յաջորդ բառը սեական գնեւով:

Il mio anello è più bello che questo. — Questo fanciullo è più diligente che mio fratello. — Tua madre è più piccola che tua zia. — Il cappello di mia sorella è bello, ma il mio è più bello. — Questo libro è utile, ma il tuo è più utile. — Nostra zia è ricca, ma la vostra è più ricca ancora. — Il mio orologio è più bellino del tuo. — Il servo di tuo zio è più fedele del nostro. — Le nostre penne sono migliori delle vostre. — Il sole è più grande della luna. — La campagna è più grata della città. — Mio cugino è più giovane di vostro fratello. — Il nostro cane è più forte di quello del medico. — La vostra casa è più grande di quella del vostro vicino. — Questa tavola è più piccola di quella. — Queste ragazze sono più amabili di quelle. — Questi libri sono più utili di quelli del vostro amico.

Դիւղ. — Բացառականները խտաբէն դարձնելու ատեն՝ սեական պիտի գրուի:

Այս կօշկակարը անկէ աւելի աղքատ է: — Այս աղջիկը անկէ աւելի գեղեցիկ է: — Այս պարտէզները անոնցմէ աւելի մեծ են: — Այս սեղանները անոնցմէ աւելի պղտիկ են: — Եղբայրս աւելի ջանասէր է քան Թէ քոյրս: — Իմ բարեկամներս հորեղբորդիներէս աւելի հարուստ

են: - Քու մատիտդ իմենէս աւելի գեղեցիկ է: - Ձեր շնե-
րը մերիններէն աւելի հաւատարիմ են: - Առիւծը ձիէն
աւելի ուժով է: - Լուսինը փոքրագոյն է քան զարեւը: -
Ծառերը ծաղիկներէն աւելի օգտակար են: - Քու հրա-
հանգդ իմ որդւոյս հրահանգէն դիւրին է: - Այս տղաք
աւելի սիրելի են քան թէ այս աղջիկները: - Հեն-
րիկն Յովսէփէն աւելի երիտասարդ է: - Հօրեղբայրս հօր-
մէս աւելի տարեց է: - Իմ մատիտս քուկինէդ լաւագոյն
է: - Մեր դուլպաները ձերինէն լաւագոյն են: - Ձեր ծա-
ռան ուժով է, բայց հօրեղբայրս ալ աւելի ուժով է: -
Մեր ծաղիկները գեղեցիկ են, բայց մեր դրացւոյնը աւելի
գեղեցիկ են:

buono, լաւ. migliore, լաւագոյն. il migliore, լաւագոյնը
grande, մեծ. più grande, մեծագոյն. il più grande, մեծա-
il ferro երկաթը Londra Լոնտոն [գոյնը
l'oro ոսկին Parigi Քարիզ
l'argento արծաթը l'Európa Եւրոպա
la tigre վագրը l'América Ամերիկա

Il leone è forte; esso è più forte della tigre; è il
più forte di tutti gli animali. - Londra è più grande che
Parigi; essa è più grande di tutte le città dell'Europa.
- L'Europa è la più piccola parte del mondo; l'America
è la più grande. - L'Europa e l'Australia sono le più
piccole parti del mondo. - Il ferro è più utile dell'oro;
esso è il più utile di tutti i metalli. - Sofia è la più ama-
bile delle vostre figlie. - Enrico è il più diligente dei
miei fanciulli. - Questa casa è molto grande; essa è più
grande della nostra, è la più grande della città. - Que-
sta penna è più cattiva della tua; essa è la più cattiva
di tutte le mie penne. - Carlo è il più giovane dei miei
fratelli; Luigia è la più giovane delle mie sorelle. -
L'uomo più ricco non è sempre il più felice.

Այս պարտիզպանուհիս կտնանց մէջ երջանկագոյնն
է. իր տղաքները շատ գեղեցիկ և շատ քանասէր են: - Շու-
նեքը ամէն կենդանիներէն հաւատարմագոյնն են: - Այս
գրիչը իմ գրիչներուս լաւագոյնն է: - Սփիա՝ իմ աղջիկ-
ներուս երիտասարդագոյնն է: - Մեր տունը քաղքին ա-
մենապղտիկն է: - Իմ ձեռնոցներս աւելի սիրուն են քան
քուկիններդ, բայց Լուիզայինները աւելի գեղեցիկ են: -
Այս քանդակագործը քաղաքին ամենէն աղքատ մարդն է:
- Հենրիկն և Յովսէփ ամենալաւ աշակերտներ են: - Քու
հրահանգդ աւելի դիւրին է քան իմս, բայց Փրեդերիկինը
ամենագիւրին է: - Այս տղաքը քուս է, բայց ասոնք ամե-
նագոհ են: - Ամենագոհ մարդիկները միշտ ամենեւրա-
նիկ են:

modesto համեստ, պարկեշտ modestissimo ամենահա-
così, si այսպէս, այնպէս come ինչպէս [մեծ
il signóre պարոնը la moglie կինը
la signóra տիկինը tristo տխուր
la signorína օրիորդը onesto համեստ

Դիւրաւ. - Գերադրականը կը շինուի փոքրիկ
աւելցընէլով գրականին վրայ:

Il signor Bellini è un onest'uomo; egli ha una
buonissima moglie, e i suoi fanciulli sono diligentissimi.
- La signora Bellini è una donna modestissima; ella è
amata da tutti i suoi vicini. - La signorina Enrichetta è
molto amabile; ella ha fatto un bellissimo regalo a mia
cugina. - Ho veduto i signori Neumann; essi sono arri-
vati questa settimana, ma sono tristissimi; hanno per-
duto la loro madre. - Avete voi veduto le signorine
Benvenuti? Sono arrivate col loro padre. - Questo si-

gnore è il nostro medico; e quella signora è la cugina del signor Visconti. — Abbiamo scritto una lettera al signore ed alla signora Monti. — Mio padre non è così vecchio come il tuo. — Mia sorella non è così diligente come la vostra. — I miei guanti sono così belli come i tuoi. — Le tigri non sono così forti come i leoni. — Enrichetta e Luigia non sono così pigre come i loro fratelli.

45

Այս դերձակը ամենաղբաւ է: — Այս կինը ամենա-
գեղեցիկ է: — Այս տղաքները ամենաջանասէր են: — Այս
աղջիկները ամենագոհ են: — Պարոն Միւլլերը տեսա՞ք: —
Նա ամենուժով է: — Նեոման տիկինը ո՞ւր է: — Նա այս
շաբաթ իր հօրեղբորորդւոյն հետ մեկնեցաւ: — Լուիզան
ամենատխուր է. նա իր պղտիկ թռչունը կորսնցուց: — Ես
ընդունեցայ նամակ մը այս պարոնէն և այս կնոջմէն: —
Այս տիկինը այնպէս սիրելի չէ՝ ինչպէս անիկայ: — Այս
ծաղիկներն այնպէս գեղեցիկ չեն՝ ինչպէս անոնք: — Հօրեղ-
բայրս ալ հարուստ է՝ ինչպէս քուկինդ: — Ձեր տունը նոյն-
պէս մեծ է՝ ինչպէս մերինը: — Մեր պարտէզը ամենէն մեծ
է, բայց այնպէս աղուոր չէ՝ ինչպէս ձերինը:

46

ՀԱՐՑԱԿԱՆ ԴԵՐՄՆՈՒՆ

Chi ? ո՞վ
di chi ? որո՞ւն
a chi ? որո՞ւն, առ ո՞վ
da chi ? ո՞րմէ

il fornájo հացագործը il maéstro վարժապետը
il beccájo մսագործը il mendicánte մուրացկանը
che ? ի՞նչ. qui հոս. là հոն

Chi è là ? È il fornajo ; È la serva ; È Giuseppe. —
Chi è quest' uomo ? È il beccajo ; È il figlio del sartore.
— Chi sono quei fanciulli ? Sono i fanciulli del medico ;
sono le figlie dello scultore. — Di chi è questo cane ? —
È quello di Federigo. — Di chi è questa casa ? È quella
di nostro zio. — A chi avete voi dato la lettera ? Alla
serva. — A chi avete scritto ? Al figlio del nostro maestro.
— Di chi sono questi guanti ? Sono quelli di mia zia. — Da
chi avete ricevuto questi fiori ? Dal giardiniere. — Dov' è
tua sorella ? Non è qui, è nella sua stanza. — Che hai tu
comprato ? Ho comprato un orologio per mio cugino. —
Che avete voi trovato ? Abbiamo trovato un uccello nel
nostro giardino.

47

Ո՞վ է հոն: — Կօշկակարն է: — Դրացւոյն ծառան է: —
Մուրացկան մ' է: — Ո՞վ է այս կինը: — Նա է տիկինն Պէլ-
լինի. բժշկին կինն է: — Ո՞րք են այս աղջիկները: — Մօնթի
տիկնոջ աղջիկներն են: — Յովսէփիւան և Հենրիկէդգան է:
— Ո՞վ են այս երիտասարդ պարոնները: — Մեր վարժապե-
տին եղբարքն են: — Ո՞րու են այս տները և այս պարտէ-
շները: — Այս տները Պետրոս Պէլլինին են, և այս պար-
տէշները Մօնթի տիկնոջն են: — Ո՞րու փոխ տուիր զմե-
լինդ: — Իմինս Յակոբին փոխ տուի, և քոյրս իրենը Լուի-
զային փոխ տուաւ: — Ո՞րմէ ընդունեցար դու այս աղուոր
գուլպաները: — Մեր հօրաբորջմէն ընդունեցանք այս գուլ-
պաները: — Ո՞րուն համար են այս տանձերը և խնձորները:
— Ասոնք այս խեղճ կանանց որդիներուն համար են: —
Յովսէփն ո՞ւր է: — Նա հոս չէ. գաւթի թն է կամ մառանն է:

48

Che ? quale ? ո՞ր. ի՞նչ. քանի՞

l'óra Ժամը la Baviéra Պաւիերա
l'età հասակը, տարիքը la Prússia Բրուսիա

la téla	կտաւը	Mónaco	Մոնակոյ
la capitale	Տալրաքաղաքը	Berlino	Պետլին
il páne	հացը	létto	կարդացած
il paése	երկիրը, գաւառը	détto	ըսած
lúngo	երկայն	ciò	այս, աս

Che penna hai tu là ? — Che libro hai tu perduto ?
 — Che ora è ? È un' ora ; sono due ore ; sono le tre ; non
 sono ancora le sei. — A che ora è egli arrivato ? — È ar-
 rivato alle otto, alle dieci. — Che età avete voi ? — Io ho
 sedici anni, e mia sorella è nell'età di quattordici anni. —
 Di che paese è il vostro amico ? — Egli è Italiano. — Qual
 medico ha detto ciò ? — Quale orologio è il migliore ? —
 Da qual fornajo avete comprato quel pane ? — A quale
 povera donna ha egli dato due fiorini ? — Qual è la capi-
 tale della Baviera ? Monaco. E quella della Prussia ?
 Berlino. — In quali libri avete voi letto ? — Con quali si-
 gnori è egli partito ? — Quale penna è la mia ? — Ho ri-
 cevuto questa tela da una di queste signorine. — Da
 quale ? — Ho dato il vostro temperino ad una delle vo-
 stre sorelle. — A quale ?

Ի՞նչ գիրք ունիս հոն : — Ո՞ր երկրէն է այս կինը : —
 Գերմանացի է : — Եղբայրդ քանի տարուան է : — Տաս-
 ներկու տարեկան է : — Ժամը քանի է : — Ժամը եօթն է : —
 Ո՞ր հիւսը շինեց այս սեղանները : — Ի՞նչ կարոց կորսնցու-
 ցիր : — Ի՞նչ տուն գնեց հայրդ : — Հենրիկը ո՞ր բարեկամին
 հետ հասաւ : — Ո՞ր պարտեզին մէջ գտար այս թռչունը : —
 Ո՞ր կնոջ փոխ տուիր հովանոցդ : — Ո՞ր գրջով գրեցիր աս
 նամակը : — Ո՞ր վաճառականէն գնեցիր այս կտաւը : —
 Հացս այս աղքատ աղայոց մէկուն տուի :

ՅԱՐԱՐԵՐԱԿԱՆ ԴԵՐԱՆՈՒՆ

Che, il quale որ, զոր

il bastóne գաւազանը troppo շատ, չափազանց
 il gátto կատուն ecco ահա, ահաւասիկ

Դիտու. — Յարաբերական դերանունը che, միայն ուղ-
 ղական և հայցական կը գործածուի. իսկ il quale, ամէն
 հոլով կ'առնէ :

Ho un cane che è piccolissimo. — Abbiamo un gatto
 che è molto bello. — La lettera, che voi avete scritto, è
 troppo lunga. — La donna che tu hai veduto è bellissi-
 ma. — Avete voi veduto l'ombrello che mia madre ha
 comprato ? — Dov'è il bastone che avete trovato nel
 vostro giardino ? — Dov'è il mendicante al quale avete
 dato il vostro pane ? — Dove sono i fanciulli ai quali ab-
 biamo prestato i nostri fazzoletti ? — Ecco la penna colla
 quale io ho scritto questa lettera. — I giovani coi quali
 Enrico è arrivato sono pigriissimi. — Ecco la signora
 dalla quale abbiamo ricevuto questi fiori. — Ecco la ta-
 vola sulla quale abbiamo messo i nostri cappelli. — Que-
 sto è lo scolare, il quale ha fatto un regalo al suo
 maestro.

Այս պարոնը երկու աղջիկ ունի և շատ սիրելի են : —
 Մեր բժիշկը շուն մը ունի որ շատ հաւատարիմ է : — Մայրս
 բոլոր աշխատասէր աղաքները կը սիրէ : — Հայրս բոլոր
 տները և բոլոր պարտեզները գնեց՝ զոր գուն տեսար : — Ա-
 հա գրքերը՝ որոնց մէջ մենք կարդացինք : — Ահաւասիկ

գրիչները՝ որոնցմով մենք մեր նամակները գրեցինք: — Ո՛ւր է քանդակագործը՝ որուն խրկեցիք ձեր մասնիկները: — Ո՛ւր է պարտիզպանը՝ ուսկից ընդունեցաք բոլոր այս ծաղիկները: — Ո՛ւր են բարեկամները՝ որոնց հետ Փրեդերիկ հասաւ: — Ահաւասիկ պարոնը՝ որ բոլոր այս սեղանները և բոլոր այս աթոռները շինեց:

ՕՃԱՆԴԱԿ ԲԱՅՅԵՐ

Essere ըլլալ Avère ունենալ

io sono եմ
tu sei ես
egli è է

noi siamo ենք
voi siete էք
essi sono են

il piacere	կամքը, հաճուքը	infelice	գոբաղդ, թը-
il danáro	դրամը	póco	քիչ [չուառ]
i genitóri	ծնողքը	mólto	շատ
mangiáto	կերած	perchè	վասն զի
fá	կ'ընէ	già	արդէն, կանխա-

Io non sono ricco, ma sono contento. — Tu sei un fanciullo molto diligente, perchè hai già fatto il tuo tema. Enrichetta non è diligente; ella fa poco piacere ai suoi genitori. — Questo signore è vecchio, ma sua moglie non è ancora vecchia. — Noi non siamo poveri, non abbiamo venduto le nostre case. — Voi non siete infelici, non avete perduto i vostri genitori. — Chi è ricco, non è sempre contento. — Gli uomini cattivi non sono felici. — Con chi sei tu arrivato, Carlo? — Son arrivato colla signora Muller, che è la nostra vicina. — Siete voi am-

malati? — Non siamo ammalati, ma siamo tristi, perchè abbiamo perduto un amico fedelissimo. — Voi avete poco danaro, ma siete sempre contenti.

non sono io? չեմ մի, միթէ ես չեմ
non ho io? չունիմ մի, միթէ ես չունիմ

Երջանիկ չեմ մի: — Դեռ գոհ չեմ մի: — Գեղեցիկ տուն մը և մեծ պարտէզ մը չունիմ մի: — Միթէ մենք աւելի երջանիկ չենք քան զայս խեղճ տղաքները՝ զոր դպրատան մէջ տեսանք: — Դուք պարոն Պեռնիի աշակերաներն էք: — Մենք այս պարոնին հետ չհասանք. մենք ձեր բժշկին եղբարքը չենք: — Դո՛հ մարդիկ միշտ երջանիկ են. անոնք որ գոհ չեն, ամենաթշուառ են: — Վաճառականին աղջիկները արուար չեն, անոնք չը լացին: — Գաւազանը ո՛ւր դըրիր՝ զոր ես հօրեղբորմէս ընդունեցայ: — Յու՛րա, դուն ջանասէր չես, դու դեռ հրահանգդ չես ըրած: — Խնձորները չենրիկին տուի, վասն զի նա միշտ աշխատասէր է: — Դուք ամեներջանիկ էք, վասն զի բարի հայր մը և բարի մայր մը ունիք:

io era էի
tu eri էիր
egli era էր

noi eravamo էինք
voi eravate էիք
essi erano էին

Altrevólte	ատենով	virtuoso	առաքինի
ordinariaménte	ընդհանրապէս	ragionevole	խելացի

Questa famiglia era sempre felicissima. — Il padre era un uomo onestissimo; la madre era una donna modesta e virtuosa. — I loro fanciulli erano ragionevoli e diligenti. — Altre volte il mio vicino era ricco, ma i suoi fanciulli erano molto cattivi e pigri. — Quelli che sono pigri, sono ordinariamente poveri; ma chi è diligente è ricco. — Tu eri sempre felice, perchè eri ragionevole e virtuoso. — L'uomo virtuoso è sempre felice. — Quella madre è felicissima, perchè ama i suoi fanciulli che sono molto virtuosi. — Altre volte voi eravate poveri, perchè non eravate così diligenti. — Mio fratello ed io non eravamo sempre felici. — Tu eri l'amico di mio fratello, e Giulia era l'amica di mia sorella.

oggi	այսօր	dormito	քնացած
jéri	երէկ	uscito	ելած
tárdi	ուշ	la mattina	առաւօտը
allorchè	երբոր	quándo	երբոր

Մայրս երէկ հիւանդ էր, նա բոլոր գիշերը չը քնացաւ: — Ո՛ւր էիր այս առաւօտ: — Այբողջ առաւօտը մեր պարտէզն էի: — Ո՛ւր էիր դուք երբոր մենք հասանք: — Մենք ելած էինք: — Այս աղջիկը շատ դեղեցիկ էր, երբոր երիտասարդ էր: — Յովհաննէս և Յակոբ միշտ ձեր եղբորը բարեկամքն էին: — Նամակը զոր դուք հօրեղբորդ գրեցիր, շատ երկայն էր: — Ժամը քանի էր երբոր դուք մեկնեցաք: — Ժամը հինգ կամ վեցն էր, ուշ չէր: — Այս տղաքը միշտ համեստ և առաքինի էին: — Անոնք իրենց բարեկամներէն սիրուած էին: — Մենք ստէպ (չատ անգամ) ձեր հօրեղբոր պարտէզն էինք, և դուք շատ անգամ մեր հօրեղբոր որդւոյն պարտէզն էիք:

io avéva	ունէի
tu avévi	ունէիր
egli avéva	ունէր
noi avevámo	ունէինք
voi aveváte	ունէիք
essi avévano	ունէին

il número	թիւը	la visita	այցելութիւնը
tánto	այնչափ	conosciúto	ճանցած
il commércio	վաճառաւ	la disgrázia	թշուառութիւնը

Allorchè io aveva ancora i miei genitori, era felicissimo. — Mio padre era ricco; aveva molto danaro, molte case e molti giardini. — Mia madre era d'una buona famiglia; avevamo un gran commercio. — Due dei miei zii erano medici. — Ho conosciuto i vostri genitori. — Avevate un gran numero di servi e di serve. — I vostri fratelli avevano molti amici; erano sempre contenti. — Eri ancora giovane, allorchè tuo padre aveva tanta disgrazia. — Avevamo questa settimana la visita dei signori Moll che sono arrivati colla loro sorella. — Io aveva due fratelli; l'uno era a Londra, l'altro a Parigi. — Dov'è vostro cugino che aveva tanti uccelli? — Egli è a Monaco. — Che età aveva vostra sorella quando era a Berlino? — Aveva quindici o sedici anni.

Դեռ հայրս չէի կորսնցուցած, երբոր Լոնտոն էի: — Հօրեղբայրս երէկ շուտ գրքեր և ծաղիկներ գնեց: — Դու շատ բարեկամներ ունէիր, երբոր դու Բարիզէիր: — Հօրեղբայրս ամենամեծ վաճառականութիւն մը ունէր և

շատ հարուստ էր: — Մենք երկու քոյր ունէինք. մէկը
շատ մեծ էր և ուժով. միւսը փոքր էր, բայց շատ գեղե-
ցիկ: — Երէկ շատ հիւանդ էի, շատ կերած էի: — Դու գեռ
հրահանգէ չէիր ըրած երբոր դուրս ելար: — Մենք բարի
վարժապետ մը ունէինք երբոր մանուկ էինք: — Եղբայր-
ներդ միշտ շատ ծաղիկներ և գրքեր ունէին: — Հօրեղբորդ
դիքս ճանչցա՞ր: — Մէկը ճանչցայ որ այնչափ շատ ձիեր և
չներ ունէր, բայց միւսը չէմ ճանչնար: — Նամակներդ
կանխաւ գրած էիր երբոր մենք հասանք:

58

io ho avúto ունեցեր իմ, առեր եմ
io sono státo եղեր եմ, գնացեր եմ

il tempo	ժամանակը	lo stivále	մուշակը
l'affaire	գործը	la séra	իրիկունը
il viággio	ճամբորդութիւնը,	Róma	Հռոմ
	ճամբայ	da	քովը, տունը

Ho avuto molto piacere. — Hai avuto bel tempo nel
tuo viaggio? — Carlo ha avuto il mio temperino. — Chi
ha avuto il mio lapis? — Abbiamo avuto molti affari
questa settimana. — Avete avuto altre volte un gran
commercio. — Le vostre sorelle hanno avuto la mia om-
brella. — Hai tu avuto il mio libro? — Non ho avuto il
tuo libro, ma la tua penna. — Avete voi avuto molto da-
naro? — Chi è stato qui? — Il signor Muller è stato qui;
egli ha messo questo libro sulla tavola. — Sei tu stato
dal calzolajo? — Sono stato jeri dal calzolajo; egli ha
già fatto i vostri stivali. — Questi ragazzi sono stati am-
malati tutta la settimana. — Dove siete voi stati questa
sera? — Siamo stati da Giuseppe che è sempre tristo,
perchè sua madre è partita. — Questo scultore è stato
a Roma, e le sue sorelle sono state a Milano.

59

Մատանիս ո՞վ առեր է: — Ես քու մատանիդ առեր եմ,
կարողոս քու գաւազանդ: — Ո՞վ եկեր է սենեակս: — Տի-
կինն Միլ սենեակդ է եղեր, նա իր վերարկուն աթոռին վրայ
դրաւ: — Ո՞ւր էիր այս առաւօտ: — Բժշկին քովը. հիւանդ
եմ: — Ո՞ւր գացեր է քոյրդ: — Տիկին Մ...ի քով գացեր է
որ երէկ իր աղջկանց հետ հասաւ: — Դու իմ ձեռնոցներս
չէս առած: — Ձեռնոցներդ ես չեմ առած: — Եղբայրներդ
շատ ուրախացեր են իրենց ճամբորդութեանը մէջ: — Օ-
րիորդ Մ... շատ սիրելի է. նա այսօր հօրեղբօրս քով գա-
ցեր էր: — Հռովմ կամ վէրենակի գացեր էք: — Մենք եղեր
ենք Լոնտոն և Բարիզ: — Իմ հօրեղբօրորդիքս միշտ այս
քաղաքը եղած են:

60

Ա Պ Ա Ռ Ն Ի

io avrò	պիտի ունենամ	Io sarò	պիտի ըլլամ
tu avrái	» ունենաս	tu sarái	» ըլլաս
egli avrà	» ունենայ	egli sarà	» ըլլայ
noi avrémo	» ունենանք	noi sarémo	» ըլլանք
voi avréte	» ունենաք	voi saréte	» ըլլաք
essi avránno	» ունենան	essi saránno	» ըլլան

atténto	մտադիր	quándo	երբոր
nuóvo	նոր	dimáni	վաղը
stáncó	հոգնած	quánto?	որչափ
díte	ըսէք	di vedére	տեսնալու
se	եթէ	che	որ

Avrò molto piacere quando sarò da mio zio. — Tua
sorella sarà contenta, quando avrà fatto il suo tema. —
Noi saremo felici, quando avremo ricevuto quel danaro.
— Non avrete oggi la visita dei signori Molli; sono u-

sciti col loro amico. — Quanti anni ha la vostra piccola cugina? — Ella avrà nove anni questa settimana. — Tu avrai quest' anello, se sarai più attento. — Dite alla serva che io sarò nella mia stanza. — Avremo bel tempo dimani. — A che ora sarete nel vostro giardino? — Dove saranno dimani i nostri amici? — Non saranno ancora a Londra. — Quando sarete a Parigi, avrete molto piacere. — Voi avrete un nuovo cappello, se sarete diligenti. — Se le vostre cugine sono partite, avranno bel tempo. — Ecco la nostra serva; ella sarà molto stanca. — Dimani avremo il piacere di vedere i nostri genitori; saremo felicissimi.

a casa տունը

Վաղը թագաւորը և թագուհին տեսնալու հաճոյքը պիտի ունենամ. երջանիկ պիտի ըլլամ: — Վաղը թագունը պիտի ունենաս, զոր հայրդ գնեց: — Աս աշակերտները միշտ վերջինը պիտի ըլլան, երբոր աւելի ջանասէր չըլլան: — Այսօր քիչ հաճոյք պիտի ունենանք. օդը շատ գէշ պիտի ըլլայ: — Այս իրիկուն օրիորդ Մ... ին այցելուութիւնը պիտի ունենանք: — Ըսէք ծառային որ մենք վաղը տունը չի պիտի ըլլանք: — Վաղը ձեր քոյրերը ո՞ւր պիտի ըլլան: — Անոնք պիտի ըլլան Մոնաքոյ կամ Պեռլին: — Մեր վարպետէն դեղեցիկ նուէր մը պիտի ունենանք՝ եթէ նոյնպէս մտադիր ըլլանք ինչպէս այսօր: — Նոր գլխարկ ե՞րբ պիտի ունենաս: — Հօրեղբորդ պարտէզը երբ կ'ըլլաս: — Եղբայրդ քանի տարեկան է: — Վաղը տասնևութ տարուան պիտի ըլլայ:

Թ Է Ա Կ Ա Ն

io avrèi	պիտի ունենայի	io saréi	պիտի ըլլայի
tu avrésti	» ունենայիր	tu sarésti	» ըլլայիր
egli avrébbe	» ունենար	egli sarébbe	» ըլլար
noi avrémmo	» ունենայինք	noi sarémmo	» ըլլայինք
voi avréste	» ունենայիք	voi saréste	» ըլլայիք
essi avrébbero	» ունենային	essi sarébbro	» ըլլային
se io avéssi	եթէ ունենայի	se io fóssi	եթէ ըլլայի
se tu avéssi	» ունենայիր	se tu fóssi	» ըլլայիր
s'egli avésse	» ունենար	se egli fósse	» ըլլար
se noi avéssimo	» ունենայինք	se noi fóssimo	» ըլլայինք
se voi avéste	» ունենայիք	se voi fóste	» ըլլայիք
se essi avéssero	» ունենային	se essi fóssero	» ըլլային

non... niente ոչ ինչ andáto գնացած
non... nessuno ոչ ոք bevúto խմած

Avreste più piacere, se i miei amici fossero qui. — Sarei più felice, se io avessi tanti libri. — Non saresti così ricco, se non avessi fatto tanti affari. — Carlo non avrebbe trovato il suo amico, se egli fosse arrivato un poco più tardi. — Non saremmo ancora partiti, se non avessimo ricevuto una lettera da nostro padre. — Queste ragazze non sarebbero così cattive, se non avessero perduto la loro buona madre. — Molti uomini sarebbero più felici, se fossero più diligenti. — Non avreste tanti amici, se non aveste tanto danaro. — Avremmo avuto molto piacere, se Giuseppe e Luigi fossero stati qui. — Se non avessi trovato nessuno, sarei andato da mio zio. — Se non avessimo fatto niente, saremmo stati pigriissimi. — Nostra zia ha scritto che sarebbe fra due giorni a Milano se il tempo fosse bello.

préso առած

Գոհ կ'ըլլայիր եթէ բոլոր այս ծաղիկները ունենայիր: — Յովսէփը իր շունը պիտի չը ծախէր՝ եթէ ուրիշ մը չ'առնէր: — Ներիկեդգան պիտի չը մեկնէր՝ եթէ հիւանդ չըլլար: — Եթէ մենք այնչափ բարեկամ չ'ունենայինք՝ քիչ հաճոյք պիտի ունենայինք: — Շատ չար չէիք ըլլար՝ եթէ այս դանակները առած ըլլայիք: — Այս ծնողքը ասանկ երջանիկ չէին ըլլար՝ եթէ իրենց աղաքը այսպէս ջանասեր և համեստ չըլլային: — Ոչ մէկը ձեր դրացիէն աւելի հարուստ կ'ըլլար՝ եթէ այնչափ թշուառութիւն ունեցած չըլլար: — Այս ժողովուրդը աւելի երջանիկ կ'ըլլար՝ եթէ լաւագոյն թագաւոր մը ունենար: — Մեր հօրաքերջ քով դացած պիտի ըլլայինք՝ եթէ եղանակը աւելի գեղեցիկ ըլլար: — Այս կօշկակարը այնչափ աղքատ պիտի չըլլար՝ եթէ այսչափ ծոյլ չըլլար: — Իմ հօրեղբորորդիքս այսչափ ախուր պիտի չըլլային՝ եթէ իրենց հօրմէն նամակ մը ընդունէին:

il prezzo	կտորը, պատառը	un bicchière	գաւաթմը
il braccio	բազուկը, կանգունը	il cestello	կողովը
il pájo	ղոյգը	il baúle	արկղը
la libbra	լիպրէն	la scárpa	կօշիկը
il quintále	կենդինարը	la cravátta	վզնոցը
una dozzína	երկ վեցեակ մը	l'inchíostro	մէլանը
una bottiglia	շիշ մը	il víno	գինին
la birra	գարեջուրը	il sále	աղը
l'acqua	ջուրը	la cárne	միսը
il caffè	խահուէն	il formaggio	պանիրը
lo zúcchero	շաքարը	mézzo	կէս
dáte	տուէք	dátemi	տուէք ինձ

Դիւր. — Pájo և braccio յոգնակի եղած ժամանակին իրենց օգիրը կը փոխուի a կ'ըլլայ ընդդէմ սովորական կանոնի:

Questo mendicante ha ricevuto un pezzo di pane da mia madre. — Datemi un pezzo di carne, un poco di sale ed un bicchiere di vino. — Date anche un poco di vino a quest' ammalato. — Abbiamo ricevuto dall' amico di nostro zio venti libbre di zucchero, un mezzo quintale di caffè e dieci bottiglie di vino. — La nostra vicina ha comprato una gran tavola ed una mezza dozzina di sedie. — Enrichetta ha mandato alla moglie del medico tre paja di guanti ed un cestello di pere. — Ho bevuto un bicchiere di birra ed ho mangiato un pezzo di formaggio. — In questo baule ci sono due braccia di tela, quattro fazzoletti ed una mezza dozzina di cravatte. — Date mi una penna ed un poco d' inchiostro.

Աղբայրս ընդունեցաւ երկու զոյգ կօշիկ և երէք զոյգ մաւշակ: — Մենք գնեցինք տասը կանգուն կտաւ, տասներկու զոյգ գուլպայ և կէս երկվեցեակ վզնոց: — Այս վաճառականը ծախեց կէս կենդինար խահուէ, տասնէհինգ լիպրէ շաքար և երկու լիպրէ պանիր: — Այս խեղճ մարդուն գաւաթ մը գարեջուր և պատառ մը միս տուէք: — Տուէք ինձ կտոր մը հաց, քիչ մը աղ և շիշ մը ջուր: — Քոյրս մեր դրացւոյն պարտիզպանէն կողով մը խնձոր ընդունեցաւ: — Ի՞նչ խմեցիք: — Գաւաթ մը գինի խմեցինք: — Ո՞վ գնեց այս երկվեցեակ աթոռները և այս պահարանը: — Այս զոյգ կօշիկը ո՞ր կէ գնեց հայրդ: — Ո՞րուն համար է այս զոյգ մաւշակը:

Il páne	հացը	del pane	հաց
la birra	գարեջուրը	della birra	գարեջուր

i libri	գրքերը	dei libri	գրքեր
le pére	տանձերը	delle pere	տանձեր
il látte	կաթը	il fruménto	ցորենը
l'acéto	քացախը	la cárta	թուղթը
il pépe	պղպղը	il prodótto	բերքը
l'ólio	եղը	néro	սև
vénde	կը ծախէ	la lezióne	դասը

Դիտել. — Երբոր գոյականը մասնականի իմաստով գործածուի, այն ժամանակ միշտ սեռական del որոշեալ խոնդիրը կ'առնէ. բայց երբ ընդհանուրի վրայ է իմաստը, այն ատեն առանց յօդի կը բանի:

Che avete voi mangiato? — Ho mangiato del pane e della carne. — Mio fratello ha bevuto del vino, e noi abbiamo bevuto della birra. — Datemi dell'aceto, del sale e del pepe. — Ecco dell'acqua, del caffè e dello zucchero. — Mio padre ha dato del danaro ai poveri. — La serva ha comprato del buon sale e del cattivo pepe. — Mio cugino ha dell' inchiostro nero e della buona carta. — In questo cestello ci sono dei pomi e delle pere. — Ci sono dei poveri che sono molto contenti. — Ci sono degli animali che sono più grandi dei cavalli. — Nel baule ci sono dei guanti, dei fazzoletti, delle cravatte e della tela. — Questo scolare ha dei buoni libri e degli amici fedeli. — Questo mercante vende sale e pepe, olio ed aceto. — Il calzolajo fa scarpe e stivali. — Frumento, vino ed olio sono i prodotti di questo paese.

il falegnáme	հիւսը
i parénti	ազգականները
nè ... nè	ոչ, և ոչ

Ես լաւ ջուր խմեցի և դուք գէշ դարեջուր խմեցիք: — Տուէք ինձ թուղթ, գրիչներ և թանաք: — Ահա հաց և

միս, քացախ և եղ, կաթ և ջուր: — Հօրեղբայրս աղէկ պարտէզներ ունի և մեծ տներ: — Աղէկ գրիչներ և սև թանաք ունիս: — Ես գնեցի խնձորներ և տանձեր: — Պարտիզպանը ծառեր և ծաղիկներ կը ծախէ: — Մեր թագաւորը զինուորներ և դրամ ունի: — Մենք հաւատարիմ բարեկամներ և սիրելի հօրեղբորդիներ ունինք: — Այս տղան չունի ոչ բարեկամներ և ոչ ազգականներ: — Այս մարդը չունի ոչ արծաթ ոչ բարեկամ: — Յուշիկ սիրելի քոյրեր և օգտակար գրքեր ունի: — Դրացիս ունի թռչուններ, ձիեր, չնէր և կատուներ:

ԿԱՆՈՆԱԻՈՐ ԲԱՅ

ԱՌԱՋԻՆ ԼԾՈՐԴՈՒԹԻՒՆ

parlâre խօսիլ parlâto խօսած, խօսուած

Մասնական Ներկայ

io parlo	կը խօսիմ
tu parli	կը խօսիս
egli parla	կը խօսի

noi parliámó	կը խօսինք
voi parláte	կը խօսիք
essi párlano	կը խօսին

cercáre	գնառել	lodáre	դովել
compráre	գնել	biasimáre	յանդիմանել
amáre	սիրել	cantáre	երգել
pensáre	մտածել	imparáre	ուսանել
il librájo	գրավաճառը	adéssó	հիմա
la língua	լեզուն	béne	լաւ, աղէկ
cóme?	ինչպէս	che, che cosa?	ինչ, ի՞նչ բան

Che cosa cercate voi? - Io cerco la mia penna. - Mio fratello cerca il suo lapis. - Questi fanciulli cercano i loro libri. - Dove comprate voi la vostra carta? - Compriamo la nostra carta dal libraj. - Amo questo fanciullo; è molto ragionevole. - Tu ami il tuo maestro. - Iddio ama tutti gli uomini. - I buoni fanciulli amano i loro genitori. - A che cosa pensate voi adesso? - Pensiamo tutti i giorni ai nostri amici. - Noi parliamo spesso dei nostri affari. - Gli uomini ragionevoli parlano poco, ma pensano molto. - Il maestro biasima gli scolari pigri, ma loda quelli che sono diligenti. - Non lodiamo vostra sorella, perchè è cattivissima. - Vostro cugino canta molto bene. - Cantate anche voi? - Non canto, ma i miei fratelli cantano tutti. - Federigo imparava la sua lezione. - I miei fanciulli imparano la lingua italiana. - Come si chiama il vostro amico? - Si chiama Alberto, e le sue sorelle si chiamano Giulia ed Enrichetta.

portáre	բերել, կրել	inglése	անգլիերէն
trovára	գտնել	eccellénte	գերազանց

Ես ծոյլ տղաքներ չեմ սիրեր: - Մեր եղբայրները և քոյրերը կը սիրենք: - Մատիդս չեմ գտնար. ո՞վ առաւ մատիդս: - Մենք մեր գրքերը և գրիչները չենք գտնար: - Ի՞նչպէս կը գտնաս այս գրիչին: - Ես այս գրիչին գերազանց կը գտնամ: - Մենք ստէսկ կը խօսինք (այն) հաճոյքներուն վրայ՝ որ ունեցանք ձեր պարտիզին մէջ: - Աս մայրերը միշտ հաճութեամբ կը խօսին իրենց տղայոցը վրայ: - Այսօր զոյգ մը ձեռնոց գնեցի աղջկանս համար և երկու զոյգ գուլպայ տղուս համար: - Բարեկամք ի՞նչպէս կը կոչուի: - Բարեկամս կը կոչուի Լուգուի: - Ես կ'ուսանիմ գերմաներէն լեզուն և իմ հօրեղբորորդիքս կ'ուսանին անգլիերէն լեզուն: - Հէներիկը միշտ իր բարեկամները կը գովէ և գուշակ միշտ կը յանդիմանէք ձերինները: - Ո՛ւր կը տանիք այս

ծաղիկները: - Այս ծաղիկները մեր բժշկին տունը կը տանինք: - Մեր պարտիզին մէջ շատ ծաղիկներ ունինք: - Այսօր գրավաճառէն շատ գիրք գնեցի:

Անկատար

io parláya	կը խօսէի
tu parlávi	կը խօսէիր
egli parláva	կը խօսէր

noi parlavámo	կը խօսէինք
voi parlaváte	կը խօսէիք
essi parlávano	կը խօսէին

il giuóco	խաղը	insiéme	ի միասին
il lavóro	աշխատութիւնը	non... mai	բնաւ

Altre volte io amava questo giovane; egli era sempre assai modesto e ragionevole; parlava poco, ma parlava bene, ed aveva sempre degli amici che amavano più i libri che il vino. - Eravamo spesso insieme, non pensavamo mai al giuoco, ma sempre al lavoro. - Tua madre e la mia parlavano insieme, quando il gatto ha preso la carne. - Questo popolo amava sempre il suo re. - I tuoi cugini cercavano ancora i loro cappelli, quando noi siamo partiti. - Il mercante che tu cercavi jeri, è stato qui. - Il maestro biasimava i nostri fanciulli, ma lodava i vostri. - Altre volte noi amavamo i fiori, e voi amavate gli uccelli.

la canzóne	երգը	la vóce	ձայնը
------------	------	---------	-------

Ժամանակաւ խաղը կը սիրէի, բայց հիմա աշխատութիւնը կը սիրեմ: - Հօրեղբորորդիքս գործերը չեն սիրեր,

անոնք միշտ ծոյլ էին: — Մենք մեր թաշկինակները կը փնտռէինք և դուք ձեր գլխարկները կը փնտռէիք: — Ի՞նչ կը մտածէիր երբոր քու հօրեղբորդ պարտէզն էինք: — Եղբայրս իր դասը կը սորվէր երբոր մենք մեկնեցանք: — Քոյրերդ բնաւ իրենց դասը չէն ուսանիր. անոնք բնաւ ջանասէր չէն: — Ես երէկ դրովաճառէն գնեցի վեց գրիչ, և հօրեղբայրդ սեղաններ և աթոռներ գնեց հիւսէն: — Հենրիկոս երէկ գեղեցիկ երգ մը երգեց. նա շատ գեղեցիկ ձայն ունի:

72

Ասպանի

io parlerò	պիտի խօսիմ
tu parlerai	» խօսիս
egli parlerà	» խօսի

noi parlerémo	պիտի խօսինք
voi parleréte	» խօսիք
essi parleranno	» խօսին

prestare	փոխ տալ	arrivare	հասնիլ
sperare	յուսալ	chiamare	կանչել
mandare	խաւրել	mangiare	ուտել
il presciutto	ասպուխտ խոզէնի	l'appetito	ախորժակը
cáro	թանկ	méno	նուազ

Parlerò oggi al signor Moll che è arrivato con sua sorella. — Penserete voi ai miei affari? — Penseremo ai tuoi affari ed ai nostri. — Quando sarai a Parigi, non penserai più ai tuoi amici. — Questi signori penseranno più sovente ai loro piaceri che ai loro affari. — Iddio amerà sempre chi è virtuoso. — Canterai tu oggi? — Le mie sorelle canteranno, io no. — Presterò il mio bastone a tuo fratello, s'egli ha perduto il suo. — Mia madre comprerà oggi un pajo di guanti per mia cugina. — Com-

preremo questi fazzoletti, se non sono troppo cari. — Speriamo che nostro zio arriverà ancora questa sera. — Mangerete voi un poco di questo presciutto? — Adesso non mangerò niente, non ho appetito. — Mia sorella è ammalata; chiameremo il medico.

73

aspettare սպասել tempo ժամանակը

Այս խեղճ ընտանեաց արծաթ և հաց պիտի խաւրեմ: — Եղբորդ գրքեր ու ծաղիկներ պիտի խաւրենք: — Այսօր բժշկին հետ պիտի խօսիս: — Այսօր պիտի չը խօսիմ: — Մենք դեռ ստէպ պիտի խօսինք այս քաղաքիս վայր: — Դուք ալ պիտի չը սիրէք այս հաճոյքները, երբոր դուք խելա-ցի ըլլաք: — Պէտք է սպասէք ձեր հօրը. նա դեռ չը հասաւ: — Ում փոխ պիտի տաք ձեր իտալերէն գրքերը: — Հայրերնիդ ձեր գրացւոյն սունը և պարտեղը պիտի գնէ: — Այս պարտեղները ամենագեղեցիկ երգ մը պիտի երգեն: — Բան մը չէք ուտեր: — Պիտի ուտենք աւելի ուշ կտոր մը այս պանրէն: — Եղբայրս այս իրիկուն իր դասը պիտի սորվի: — Հենրիկոս և Փրէզերիկ վաղը պիտի հասնին:

74

Թ Է Ա Կ Ա Ն

io parleréi	պիտի խօսէի կամ կը խօսէի եթէ
tu parlerésti	» խօսէիր »
egli parlerébbe	» խօսէր »
noi parlerémmo	» խօսէինք »
voi parleréste	» խօսէիք »
essi parlerébbero	» խօսէին »

S'io fossi ammalato, chiamerei il medico. - Se non fosse così fedele, non amerebbe questo cane. - Se il servo avesse tempo, aspetterebbe con piacere. - Compreremmo questi guanti, se non fossero troppo cari. - Se voi aveste dei libri utili, non pensereste più al giuoco. - Se avessero meno danaro e meno amici, questi signori non amerebbero tanto i piaceri. - Il maestro biasimerebbe tuo fratello, s'egli non avesse fatto il suo tema. - Loderemmo i nostri scolari, se fossero sempre così attenti come oggi.

Երբ մը կ'երգէի՝ եթէ գեղեցիկ ձայն մը ունենայի: - Դու դատք կը սորվէիր՝ եթէ դասատուդ հոս ըլլար: - Կարողս բոլոր այս թռչունները կը գնէր՝ եթէ դրամ ունենար: - Մենք սիրտի ուտէինք կտոր մը այս պանրէն՝ եթէ ակորժակ ունենայինք: - Դուք ձեր դործերուն աւելի կը մտածէիք՝ եթէ աւելի խելացի ըլլայիք: - Եթէ բոլոր այս գրքերը ունենայի՝ ալ խաղը չէի մտածեր: - Մնողք այնչափ իրենց աղաքը չէին գովեր՝ եթէ անոնք այնչափ քանակէր չըլլային: - Ես փոխ կ'ուտայի իմ գրքերս այս աղուն՝ եթէ այսչափ ծոյլ չըլլար: - Մենք հաճութեամբ կը սպասէինք՝ եթէ ժամանակ ունենայինք:

ԵՐԿՐՈՐԴ ԼԾՈՐԴՈՒԹԻՒՆ

véndere ծախել venduto ծախած

Սահմանական Նիդիայ

io véndo	կը ծախեմ
tu véndi	կը ծախես
egli vénde	կը ծախէ

noi vendiamo	կը ծախենք
voi vendéte	կը ծախէք
essi véndono	կը ծախեն

pérdere	կորսնցընել	lo stólto	յիմարը
ridere	ծիծաղել	il moménto	վայրկեանը
costáre	արժէլ	áltro	ուրիշ
il páño	չուխայ	fíno	ընտիր, բարակ
il prézzo	գինը	ógni	ամէն [ազնիւ
lo scúdo	դահեկան	quálche cosa	բան մը
dítemi	ըսէք ինձ	perchè ?	ինչո՞ւ
perchè	վասն զի, որովհետեւ		

Per quanto vendete voi il braccio di questo panno nero? - Lo vendo a quattro scudi il braccio. - È troppo caro. - Trovo che è molto caro. - Ecco un'altro panno che è così fino come quello, e che non costa tanto. - Ditemi l'ultimo prezzo di questo panno. - Vendiamo questo panno a tre scudi e mezzo il braccio. - Voi vendete molto caro. - Gli altri mercanti della città non vendono così caro come voi. - Che cosa hai tu perduto? - Perdi sempre qualche cosa. - Io non perdo mai niente. - Questi ragazzi perdono le loro penne ad ogni momento. - Giulia perde sempre il suo anello. - Noi perdiamo il nostro tempo, non aspetteremo più. - Perchè ridete voi? - Non rido. - Questi fanciulli ridono sempre; chi sempre ride è uno stolto.

báttere	շարնել, ծեծել	préndere	առնել
crédere	հաւատալ, կարծել	rispóndere	պատաս-
a medicina	գեղ		[խանել

Ո՛վ կը ծախէ այս գեղեցիկ թաշկինակները: - Կը ծախէս սա անգղիերէն գիրքը: - Ես բան մը չեմ ծախիր: - Եղբայրդ բոլոր այս թռչունները կը ծախէ: - Մենք ալ մերին:

ները կը ծախենք: — Հօրեղբարքս իրենց շները կը ծախեն: — Որո՞ւ է այս գիրքը: — Ըսէք ինձի որո՞ւ է այս գիրքը: — Ինչո՞ւ պատասխան չես տար: — Այս տղաքը բնաւ չէն պատասխաներ: — Ինչո՞ւ կը զարնես աս խեղճ տղան: — Կը ծեծեմ աս տղան՝ որովհետեւ շատ չար է: — Աս տղաք միշտ իմ գրիչներս կ'առնեն: — Դեղ կ'առնէք, հիւանդ էք: — Մենք ամենեւին ուրիշ աշակերտաց դրեանքը չենք առներ: — Ձեր հօրեղբայրը հասաւ: — Կարծեմ նա երէկ հասաւ: — Ես բնաւ չը հաւատացի ասոր:

Անկատար. — io vendéva կը ծախէի

leggere	կարդալ	bére	խմել
conoscere	ճանչնալ	temére	վախնալ
il tuóno	որոտումն	intióro	ամբողջ
véro	ճշմարիտ, իրաւ	vívere	ապրիլ
l'amicizia	բարեկամութիւնը	pagáre	վճարել

Vostro fratello ama il commercio; era questa mattina alla porta della nostra casa e vendeva il suo piccolo cane al figlio del medico. — Ha fatto bene, tutti i fanciulli battevano quel povero animale. — Altre volte amate molto il giuoco; perdevate spesso tutto il vostro danaro. — È vero, perdeva molto, era spesso infelicissimo. — Perchè non rispondevate voi alla mia lettera? — Non rispondeva perchè era ammalato. — Il vino che noi bevevamo jeri sera, era così buono che mio padre ne ha bevuto una bottiglia intiera. — Io temeva altre volte il tuono, ma adesso non temo più. — Quando io era da mio zio leggeva ogni giorno, ma adesso non leggo più. — Non conoscevate voi ancora mia cugina, quando eravate da mio zio?

possedére ստանալ, տէր ըլլալ, ունենալ

Ես խաղերէն գիրք մը կը կարդայի երբոր միտանդ պարտէզն էինք: — Մենք ատենօք շատ կը կարգայինք, բայց հիմակ ալ չենք կարդար: — Ինչո՞ւ կը զարնես այս տղան: — Որովհետեւ շատ չար է: — Այս մարդը ժամանակաւ շատ հարուստ էր, շատ աներ և պարտէզներ ունէր, հիմակ ալ բան չունի, աղքատ է: — Դուք ատենօք ոչինչ կը ստանայիք, բայց հիմակ շատ դրամ կը ստանաք: — Մենք դեռ եղբայրներդ չէինք ճանչնար երբոր Բարիշն էինք: — Ժամանակաւ խաղը կը սիրէինք, սակայ բոլոր ստակնիս կը կորսնցընէինք: — Մենք կը կարծէնք որ կինդ այսօր պիտի հասնի: — Մենք ատենօք որոտումէն կը վախնայինք, բայց այսօր ալ ամենեւին չենք վախեր:

Ապառնի. — io venderò պիտի ծախեմ [էթէ
թեախան. — io venderéi պիտի ծախէի կամ կը ծախէի

Venderete voi il vostro cavallo? — Non venderò il mio cavallo, ma mio fratello venderà il suo. — Venderemo i nostri uccelli. — Enrico e Federigo venderanno i loro cani. — Risponderò ancora oggi a questa lettera. — Se non pagate il mercante perderete la sua amicizia. — Se i nostri cugini non fossero ammalati, risponderebbero alla nostra lettera. — Leggerò domani un libro italiano.

il bambíno	տղան	créscere	աճիլ, մեծնալ
scrívere	գրել	talúno	մէկը

Այս երկուսն եղբորս պիտի գրեմ 'ի Մոնագոյ: — Յուզեային կը գրէի՝ եթէ թանաք և թուղթ ունենայի: — Այս գիրքը կը կարգայինք եթէ ժամանակ ունենայինք: — Այս տղան շատ երկայն չապրիր: — Մենք պիտի կորսնցընենք մեր բարեկամն Յովսէփ, նա շատ հիւանդ է: — Կարծեմ ես ալ պիտի չմեծնամ: — Կարողոս շատ փոքր է, ալ չի մեծնար:

la gazzetta	լրագիրը	piangere	լալ
il gústo	աւշակը	présto	շուտ, արագ
la lettura	ընթերցմունքը	méglio	լաւագոյն
la génte	ազգը, մարդիկ	quási	գրեթէ

Բարեկամիս նամակ մը գրեցի: — Ինչո՞ւ դուք չէք գրեր: — Չափազանց արագ կը գրէք: — Ատենօք լաւագոյն կը գրէի: — Ի՞նչ կը կարգաք: — Ես անգլիերէն լրագիր կը կարդամ և քոյրս իտալերէն գիրք մը կը կարգայ: — Շօրեղբորորդիքս գրեթէ ամենեւին չեն կարդար. ընթերցման քիչ ճաշակ ունին: — Ինչո՞ւ կուլաս. մէկը որ այսօր կը ծիծաղի, վաղը կուլայ: — Պեւովն գրեթէ բոլոր քաղաքը կը ճանչնայինք. բայց հոս ոչ ոք կը ճանչնայ: — Մեր ծառան շատ մարդ կը ճանչնայ:

ԵՐՐՈՐԴ ԼՅՈՐԴՈՒԹԻՒՆ

sentire	իմանալ, զգալ	sentito	զգացած
finire	լմնցընել	finito	լմնցած

Սանմանական Ներկայ

io sénto	կը զգամ	io finisco	կը լմնցընեմ
tu sénti	կը զգաս	tu finisci	կը լմնցընես
egli sénto	կը զգայ	egli finisce	կը լմնցընէ

noi sentiámo	կը զգանք	noi finiámo	կը լմնցընենք
voi sentíte	կը զգաք	voi finíte	կը լմնցընէք
essi séntono	կը զգան	essi finiscono	կը լմնցընեն

dormire	քնանալ	servire	ծառայել
fuggire	փախչիլ	seguire	հետևիլ
partire	մեկնիլ	vestire	հագնիլ
sortire	ելալ	pentirsi	զղջալ

Դիտու. — Աս վերի ութը բայերը sentire բային պէս կը խոնարհին, իսկ վարինները finire բային պէս սահմանականին վրայ իsc մասնիկը աւելցընելով:

punire	պատժել	la paróla	խօսքը
mentire	ստել	la régola	կանոնը
capire	հասկընալ	il padróne	տէրը
ubbidire	հնազանդել	aver ragione	իրաւունք ունել
mále	գէշ	tórtto	յանցանք [նալ
volontiéri	յոժարութիւն	aver torto	անիրաւիլ

Che cosa avete voi là che sente così male? — Io non sento niente. — Questi fiori sentono molto bene. — Avete torto. — A che cosa serve questo? — Parto domani per Milano, e voi partite per Londra. — Buon giorno, Signore, avete voi ben dormito? — Dormo sempre bene. — Il bambino dorme ancora. — Perchè mentite voi? — Non mentisco. — Non ho mai mentito. — Lo scolare ubbidisce al maestro, il servo al padrone. — Se non ubbidisci a Dio, sarai infelice. — Iddio punisce i cattivi. — I padri ragionevoli puniscono i loro figli. — Capite voi questa regola? — Non capisco la lingua italiana. — Tutti gli scolari hanno capito questa regola.

Կ'իմանամ որ իրաւունք ունեմք: — Եղբայրսը զգար որ ինքնյանցաւոր է: — Ո՞ւր է եղբայրդ: — Դեռ կը քնանայ:

— Ի՞նչպէս քնացաք: — Բոլոր գիշերը չքնացայ: — Դասդ լինցուցիր: — Ես իմինս հիմայ լինցուցի: — Ալպէրդ լաւ տղայ մ'է, բնաւ սուտ չի խօսիր: — Այսօր դուրս չէք ելլար: — Ամէն օր ժամը երեքին կ'ելլամ:

83

Սկիստար. — io finiva կը լինցընէի
Այսպանի. — io finirò պիտի լինցընեմ
Թեակակ. — io finiréi պիտի լինցընէի, կը լինցընեմ

giuocare խաղալ lavorare աշխատիլ
il disegno նկարը difficile դժուարին

Alberto ed io eravamo sempre insieme; giocavamo insieme e lavoravamo. — Il nostro maestro era sempre contento, e non puniva mai. — Quando partirete voi per Berlino? — Io partirò questa settimana, mio fratello non partirà ancora. — Partiremmo volentieri se il tempo fosse più bello. — Finiresti oggi il tuo disegno, se fossi stato più diligente.

86

Յովսէփը միշտ ամենաջանասէր տղայ մ'էր. նա միշտ կ'աշխատէր, բնաւ չէր խաղար և միշտ իր դասը առաջ կը լինցընէր. մենք ամէն օր 'ի միասին դուրս կ'ելլայինք և 'ի միասին մեր դասը կը սորվէինք: — Միշտ ծնողացս պիտի հնազանդիմ: — Աստուած պիտի պատժէ չարերը: — Հօրեւթօրորդիքս այսօր կը մեկնէին՝ եթէ իրենց հօրմէն նամակ մը ընդունած ըլլային: — Պիտի հասկընայի այս կանոնը, եթէ այնչափ դժուարին չըլլար: — Դուք կը լինցընէիք ձեր օրինակները, եթէ քիչ մը աւելի ջանասէր ըլլայիք:

87

Ի Ա Կ Ա Ն Դ Ե Ր Ա Ն Ո Ւ Ն

mi ես զիս ինձ ci մենք զմեզ մեզ
ti դու զքեզ քեզ vi դուք զձեզ ձեզ

gli ան անոր lo զայն loro անոնց li զանոնք
le ան անոր la զայն loro անոնց le զանոնք

la grammatica քերականութիւն volere ուզել
risposto պատասխանած mostrare ցուցընել
no ոչ sì այո

Դէպք. — Իսկան գերանուհները բայէն առաջ կը գրուին, բայ 'ի loro որ սովորաբար բայէն վերջ կը գրուի:

Io ti lodo, e tu mi biasimi. — Vostro fratello mi ama, ma voi non mi amate. — Io gli scrivo spesso, ma egli non mi risponde. — Conoscete voi il signor Bellini? — Lo conosco assai bene. — Conoscete voi anche sua moglie? — Non la conosco. — Vostro cugino ci ha scritto oggi. — Non gli ho ancora risposto. — Gli risponderò domani. — La nostra serva è molto contenta. — Sua madre le ha mandato cinque fiorini. — Non vi ho ancora mostrato i miei libri. — Vi mostrerò anche i miei fiori. — Questi disegni sono bellissimi, li ho ricevuti da mio zio. — Dove avete comprato questi bei fazzolletti? — Non li ho comprati, sono un regalo di mia zia. — Avete voi la mia grammatica? — Sì, l'ho. — La volete voi? — Non la volete voi? — I vostri figli amano molto i fiori; io manderò loro quelli che sono nella mia stanza. — Ho scritto una lettera a mio padre che non mi ha risposto ancora. — Questa volta la lezione della grammatica è difficile; non l'ho imparata ancora.

da 'ի վեր

Գրիշա քեզ փոխ կուտամ եթէ քու մատիւր ինձ փոխ տաս: - Յովսէփն ո՛ւր է: - Ժամէ մը 'ի վեր զինքը կը փնտռեմ: - Յուլիա շատ աշխատասէր է, վարժապետը միշտ զինքը կը դովէ: - Մատանիս տեսա՞ր: - Այո՛, երէկ տեսայ: - Հենրիկ, հովանոցս առի՞ր: - Ոչ, ես չառի: - Պարտիզպանուհին մեզի կողով մը ծաղիկ խրկեց:

réndere	հասուցանել, ետ տալ
il difétto	թերութիւնը
il medésimo	նոյնը

Vostro fratello non mi ha ancora renduto il bastone che gli ho prestato. - Non gli presterò più niente. - Sua sorella ha il medesimo difetto. - Quando le presto un libro, ella non lo rende. - Noi rendiamo sempre quello che voi ci prestate. - Vi presterò tutto quello che ho. - Ecco il mendicante; gli ho dato un pezzo di pane. - Avete voi preso il mio bastone? - Non l'ho preso. - Vostro fratello l'ha messo sulla tavola. - Hai tu fatto questi disegni, Carlo? - Non li ho fatti io. - I vostri figli vi cercano. - Non avete voi detto loro che siamo nel giardino?

il nónnno պապը

Ո՞րմէ առիք այս գեղեցիկ թաշկինակները: - Մեր պապէն ընդունեցանք զանոնք: - Եւ այս գեղեցիկ կօշիկները. զանոնք կօշկակարէն գնեցինք: - Հօրաքոյրս հիւանդ

է, ես անոր այսօր դրեցի: - Նա վաղը ինձ կը պատասխանէ: - Ո՛ւր էիր, մայրդ ժամէ մը 'ի վեր զքեզ կը փնտռէ:

me lo	զայն ինձ	ce lo	զայն մեզ
te lo	զայն քեզ	ve lo	զայն ձեզ
glielo		զայն անոր	

consigliare	խորտել	rifiutare	մերժել, ղանալ
proibire	արգելել	domandare	խնդրել, հարցընել

Դիւր. - Mi, ti, ci, vi գերանունները կը փոխուին՝ me, te, ce, ve կ'ըլան, երբ իրենց առջևն ունենան lo, la, li գերանունները, զոր օրինակ me lo manderà.

Նոյնպիսի գէտքի մէջ gli ծայրը օ գիրը կ'առնէ և թէ արական և թէ իգական կը գործածուի, զոր օրինակ glielo presterò.

Hai tu letto il libro che ti ho prestato? - Non l'ho ancora letto. - Tuo fratello me lo manderà dimani. - Hai domandato il mio temperino; te lo presterò se me lo rendi oggi stesso. - Mi hai prestato jeri la tua ombrella; te la renderò dimani. - Il nostro vicino ha ricevuto dei bei fiori; ce li venderà. - Chi ve lo ha detto? - Se avessi ricevuto i libri, ve li presterei. - Egli mi ha domandato il mio cavallo, ma non glielo presterò. - La giardiniera mi ha domandato un fiorino, glielo manderò. - Non ho ancora veduto i tuoi disegni. - Mio fratello te li mostrerà. - Perchè siete voi così tristo? - Ve l'ho già detto. - Non me lo avete ancora detto. - Se i miei amici mi domandano un libro, non lo rifiuterò loro.

promesso խոստացած, խոստացուած

Գերբս ո՞ւր է: — Զայն քեզ փոխ տուի: — Զայն քեզ փոխ պիտի տամ: — Եթէ դու զայն խնդրես, հաճութեամբ քեզ փոխ կուտայ: — Մեզ չի զլանար. նա ամենեւին ինձ չզլացաւ ինչ որ խնդրեցի: — Ես զինքը չէի խրատեր, եթէ նա այնչափ համեստ չըլլար: — Պարտիզպանին առած ծաղկները շատ գեղեցիկ են: — Այսօր գեղեցիկ շուն մը տեսայ, զանի քեզի համար պիտի գնեմ: — Այսօր դուրս պիտի չեւանք մենք, դասատուն զմեզ արգիլեց. զձեզ ալ վաղը պիտի արգիլէ, եթէ աւելի խելք չըլլաք:

me	ինձ, զիս	te	քեզ, դքեզ
a me	ինձ	a te	քեզ
noi	մենք	voi	դուք
a noi	մեզ	a voi	ձեզ
lui	ան ար.	lei	անոր իգ.
a lui	անոր ար.	a lei	անոր իգ.
loro	անոնց (ար.-իգ.)	a loro	անոնց (ար.-իգ.)

la forchetta	պատառաքաղը	verso di	առ, նկատմամբ
il cucchiàjo	դգալը	prima di	առաջ
ingrato	ապերախտ	dopo	ետքը

Chi ha scritto questa lettera, tu o egli? — A chi lo avete voi detto, a lui o a lei? — L'abbiamo fatto per te e non per lui. — Il padre ha chiamato me, e non te. — Mia sorella ha ricevuto questo fazzoletto da me. — Enrico è ammalato; sei tu stato da lui? — Abbiamo lavorato per voi tutta la settimana. — Siete molto ingrati verso di noi. — Mio zio è arrivato prima di me. — Voi arriverete dopo

di lui. — Ecco la tua piccola sorella; non hai tu niente per lui? — Noi abbiamo prestato il nostro cucchiajo e la nostra forchetta al povero ragazzo, che è dinanzi alla porta. — Io comprerò oggi per te dei fiori dal giardiniere.

փոխանակ ըսելու con me, con te կըսուի meco, teco

Դու զիս չմտածեցիր: — Մենք միշտ քու վրադ խօսեցանք: — Հօրեղբորդդ միշտ մեզի հակառակ է: — Քոյրդ ինձ հետ հասաւ: — Հօրեղբայրդ այսօր մեզի եկաւ: — Եղբարքս ձեզմէ առաջ մեկնեցան: — Ո՞ւմ համար է այս դգալը: — Այս դգալը եղբորս համար է և այս պատառաքալը քրոջս համար: — Քոյրերդ հիւանդ են, ևս այսօր անոնց համար կ'աշխատիմ: — Դուք առ մեզ շատ ապերախտ էք:

ne	անկէ, անոնցմէ	ci vi	հոն
il concérto	նուագահանդէսը	la chiésa	եկեղեցին

Դէպք. — Mi, ti, ci գերանունները երբ եթէ քով գրուին կը փոխուին և կ'ըլան me, te, ce, նշանակաւ gli կ'ըլլայ glie.

Avete voi parlato del vostro viaggio? — Sì, Signore, ne abbiamo parlato. — Siete voi contento del libro che vi ho dato? — Sì, ne sono contentissimo. — Avete voi ancora delle penne? — Sì, ne abbiamo. — Hai tu del vino? — Sì, ne ho. — È mio fratello nel giardino? — No, non v'è. — Siete voi stato in chiesa? — Non vi sono stato. — Avete voi pensato al mio affare? — No, non ci ho pensato. — Quanti fratelli avete voi? — Ne ho tre. — Sarai tu questa sera dal signor Berni? — Non vi sarò. — Siete stato jeri al concerto? — Sì, Signore; vi era molta gente, non vi ho veduto mai tanta gente.

Դրամ ունի՞ս: — Այո՛, ունիմ: — Յարեկաններ ալ ունի՞ս: — Այո՛, շատ ունիմ: Փանի՛ր աղայ ունի մորաքոյրդ: — Վէց: — Տանձ գնեցի, երկուքը կերայ և շատ համեղ դտայ: — Լո՛ւտոն եղած էս: — Ոչ, ամենեկն չեմ եղած: — Հօրեղբորդ աղջիկը իր սենեակն է: — Այո՛, նա հոն էր, բայց հիմա ալ հոն չէ: — Հօրեղբայրս շատ խնձոր ունի իր պարտեղը, անոնցմէ ստէպ կը խրկէ ինձ:

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁ ԲՈՅ

levársi ելլել

io mi lévo	կ'ելլեմ	noi ci leviamo	կ'ելլենք
tu ti lévi	կ'ելլես	voi vi leváte	կ'ելլեք
egli si léva	կ'ելլէ	essi si levano	կ'ելլեն

chiamársi	կոչուիլ	affliggersi	վշտանալ
lavársi	լուացուիլ	vestírsi	հագուիլ
riposársi	հանգչիլ	divertírsi	դրօնուել
rallegrársi	ուրախանալ	servírsi	գործածել
rivedére	դարձեալ տեսնել	di buon'ora	կանուխ
coricársi	պառկիլ	permettere	թողուել
púre	նաև		[հրաման տալ

Io mi levo ogni giorno di buon'ora. — Tu ti levi sempre tardi. — Mio zio si leva alle sei, e mia zia alle otto. — A che ora vi levate voi ordinariamente? — Mi levo ogni mattina alle sette, e mi corico alle nove. — Carlo si leverà domani alle quattro; egli partirà per Berlino. — Come si chiama questo giovane? — Si chiama Giovanni. — E voi, come vi chiamate? — Mi chiamo Alberto. — Io mi vesto. — Noi ci vestiremo più tardi. — Mi

riposerò un momento, sono molto stanco. — Perché vi affliggete voi? — Mi affliggo della morte di mio cugino. — Mi rallegrò di rivedere i miei genitori. — Mi servirò della vostra penna, se lo permettete.

ingannársi խաբուել, սխալել

Կ'ուրախանամ որ պապս հասաւ: — Այս իրիկուն լուսիտի զուարճանք: — Հենրիկը շատ հիւանդ է: — Հովա նոցնիդ պիտի գործածենք եթէ հրաման տաք: — Ո՞ր ժամուն կը քնանաք ամէն իրիկուն: — Ժամը տասին կը պառկիմ և ժամը վեցին կ'ելլեմ: — Երէկ ձեր հօրեղբորդին տեսայ: — Կը սխալեք, նա գեռ չէ հասած: — Չեմ սխալիր, երէկ իրիկուն նա իր քրոջը հետ նուագահանդէսն էր:

Անցալ անոյն

io mi sono ingannáto	խաբուեցայ
tu ti sei ingannáto	խաբուեցար
egli si è ingannáto	խաբուեցաւ

noi ci siamo ingannáti	խաբուեցանք
voi vi siete ingannáti	խաբուեցաք
essi si sono ingannáti	խաբուեցան

l'arrívo գալուստը

Jeri ho veduto vostro nonno. — Vi siete ingannato, mio nonno non è più qui. — Non mi sono ingannato, gli ho parlato. — A che ora vi siete voi coricati jeri? — Ci siamo coricati alle undici e mezza. — Siamo stati in campagna, ci siamo divertiti bene. — Enrico, non ti sei ancora lavato. — Mi sono già lavato da un'ora. — Se avessi

avuto dell'acqua, mi sarei lavato anche io. - Vostro fratello s'è già lavato, ma le vostre sorelle non si sono ancora vestite. - Se fossi stato stanco, mi sarei riposato. - Giuseppe si è rallegrato molto dell'arrivo dei suoi amici.

100

meravigliársi զարմանալ passáto անցեալ, անցած

Բերդերիկ, դեռ չեմ ելած: - Դեռ չեմ լուսացուած: - Ես արդէն իսկ հագուած եմ: - Մենք լաւ պիտի զբօսնուենք: - Անցած տարի շատ լաւ զուարճացանք: - Ինչպէս, երէկ նուագահանգիսին շատ զուարճացա՞ք: - Լաւագոյն կը զուարճանայինք եթէ այնչափ բազմութիւն չըլլար: - Ես կը զարմանամ որ դուք դեռ չէք մեկնած: - Ես այս իրիկուն ճամբայ կ'ելեմ և եղբայրս վաղը: - Հենրիկը իր բարեկամները տեսնելուն շատ պիտի ուրախանայ:

101

io sono amáto	սիրուած եմ, կը սիրուիմ
io era amáto	սիրուած էի
io sono státo amáto	սիրուեցայ
io sarò amáto	պիտի սիրուիմ

onoráre	պատուել	ricercáre	փնտռել [ձգել
stimáre	մեծարել	abbandonáre	[թողուլ, երեսէ
sprezzáre	անարգել	crédulo	գիւրահաւան
calunniáre	զրպարտել	istruído	կիրթ
ingannáre	խաբել	ignoránte	աղէտ, ամբար

Io sono amato dai miei amici. - Tu sei lodato dal tuo maestro, ma Giovanni è punito. - I buoni fanciulli sono amati dai loro genitori. - Il povero è abbandonato da tutto il mondo. - Io sono stato calunniato da questo uomo. - Se tu onori tuo padre e tua madre, sarai ono-

rato. - Gli uomini istruiti sono ricercati; gli ignoranti sono sprezzati. - Se siamo troppo creduli, siamo spesso ingannati.

102

seguíre	հետևիլ	il príncipe	իշխանը
ricompensáre	վարձատրել	il conoscénte	ճանչուողը
giústo	արդար, ճիշտ	il súddito	հպատակ
ubbidiente	հնազանդ	ognúno	ամէն մարդ
orgoglióso	գոռոզ, ամբարտաւան	il consíglío	խորհուրդը

Բարի իշխանները իրենց հպատակներէն կը սիրուին: - Արդարք օր մը պիտի վարձատրուին: - Այս մարդը ամէն ճանչուողներէն անարգուած է: - Այս աղջիկը իր բոլոր ճանչուողներէն կը գովուէր, եթէ նա այնչափ ամբարտաւան չըլլար: - Ինչքան հնազանդ էք ամէնէն պիտի սիրուիք և գովուիք: - Խեղացի տղայ մը մէկէ մը պիտի չը նախատուի: - Դուք իմ խրատին չհետեցա՞ք՝ պիտի պատժուիք: - Հենրիկոս սիրուած ու մեծարուած է բոլոր իւր բարեկամներէն, վասն զի միշտ պարկեշտ է և խելօք:

103

ՀՐԱՄԱՅՈՒՆ

ábbi	ունեցիլ	síi	եղեր
abbiamo	ունենանք	siámo	ըլանք
abbiate	ունեցէք	siáte	եղէք

áma	սիրէ	véndi	ծախէ	sénti
amiámo	սիրենք	vendiámo	ծախենք	sentiámo
amáte	սիրեցէք	vendéte	ծախեցէք	sentíte

civile	քաղաքավար	il commercio	առևտուր
sémplice	պարզ	il próssimo	մերձաւորը

frugáله	չափաւոր	perdonáره	ներել
l'ábito	զգեստը	impiegáره	գործածել
il pásto	կերակուրը	odiáره	ատել
l'ordine	կարգը, հրամանը	allontanáրsi	հեռանալ
il cammíno	ճամբան	mantenére	պահել
l'indigénza	կարօտութիւնը	stéssو	նոյն
vérso	դէպ 'ի ...	pregáره	աղաչել

Դիպու. — Հրամայականին, mi, ti, ci, դերանունները բային ետքը կը դրուին և հրամայականին հետ մէկ բառ կը ձևանան:

Sii civile verso ognuno. — Sii semplice nei tuoi abiti e frugale ne' tuoi pasti. — Siamo indulgenti verso i falli degli altri. — Siate laboriosi e non sarete mai nell'indigenza. — Abbi sempre Dio nel tuo cuore. — Abbiamo ordine ne' nostri affari. — Non abbiamo nessun commercio coi cattivi. — Perdona agli altri, ma non mai a te stesso. — Impiega bene il tempo. — Non vi allontanate mai dal cammino della virtù. — Non odiate il vostro prossimo. — Mantenete sempre la vostra parola. — Onorateci della vostra visita. — Mandateci una bottiglia di vino. — Rendimi il libro che ti ho prestato. — Andiamo a casa. — Finisci il tuo tema. — Mettiamo le sedie in ordine.

la verità	ճշմարտութիւնը	la finéstra	պատուհանը
l'azióne	գործը	l'indulgénza	ներողութիւնը
la paziénza	համբերութիւնը	udíره	լսել
la moderazióne	չափաւորութիւնը	apríره	բանալ
l'offésa	վնասը, անիրաւունքը	sopportáره	համբերել
il propósito	առաջարկութիւնը	rifléttère	անդրադառնալ
la chícchera	թաս, գաւաթ	un fioríno	ֆիորին մը

Քիչ կարգաւ, բայց շատ մտածէ: — Նախատանայ քաղցրութեամբ համբերէ: — Խօսքիդ հաւատարիմ եղիր: —

Ձեր ժամանակը լաւ գործածեցէք: — Ամէն լսածիդ մի հաւտար: — Հնազանդէ ծնողացդ և վարպետներուդ. — Դուռը բաց, պատուհանները մի բանար: — Գաւաթ մը խահուէի խմենք 'ի միասին: — Ճիշտ ըլլանք մեր ամէն գործոց մէջ: — Համբերութիւն և չափաւորութիւն ունենանք միշտ: — Հաւատ 'ինձ, ճշմարտութիւնը ըսի: — Կօշկակարին կինը շատ աղքատ է, ֆիորին մը տուէք իրեն:

ԱՆԵՐԵՒՈՅԹ

dimenticáره	մոռնալ	chiaraménて	յստակ կեր
pranzáره	ճաշել	la passióne	կերքը [պով]
cenáره	ընթրել	la pátria	հայրենիքը
ajutáره	օգնել	la vendétta	վրէժխնդրութիւնը
esercitáره	կրթել	esercizio	կրթութիւն
accostumáره	վարժել	addío	մնաք բարով
falláره	սխալել, պակսիլ	capáعه	ընդունակ, յարմար
fáره	ընել	istruťtívo	գիտնական
potére	կարենալ	temperánte	ժուժկալ
inténdere	խմանալ	umáno	մարդկային
víncere	յաղթել	divíno	աստուածային
moríره	մեռնիլ	sénza	առանց
bisógnա	պէտք է	v'ha	կայ
colui che	այն որ, նա որ	díره	ըսել

È difficile di vincere le sue passioni. — È facile di biasimare gli altri. — È dolce di morire per la patria. — Questo ragazzo non è capace di mentire. — I nostri amici intendono di partire domani. — Ho avuto il piacere di parlare a vostra sorella. — Vostro padre avrà la bontà di prestarmi un libro istruttivo. — Vi prego di dire a vostro padre che noi l'aspetteremo questa sera. — Ho dimenticato di fargli una visita. — Abbiamo invitato il signor Bellini a pranzare con noi. — Abbiamo impiegato questo danaro ad aiutare una famiglia onesta. — Mi eser-

cito ogni giorno a scrivere delle lettere italiane. — Bisogna accostumarsi a parlare chiaramente. — Che cosa avete da dirmi? — Abbiamo ancora molte lettere da scrivere. — Il nostro amico è partito senza dirci addio. — Il più infelice degli uomini è colui che crede di esserlo. — Il fallare è cosa umana; il perdonare è cosa divina. — V'ha più onore nel perdonare che piacere nella vendetta.

ottenére	ստանալ	ascoltáre	մտիկ ընել, լսել
vedére	տեսնել	accompagnáre	ընկերել
rimanére	մնալ	comandáre	հրամայել
prométtere	խոստանալ	passeggiáre	շրջադայել
offéndere	հրաւիրել	incomodáre	անհանգիստ ընել
termináre	լնցընել	la permissióne	հրամանը
invitáre	հրաւիրել	la disgrázia	դժբաղդու թիւնը
andáre a letto	սլաւել	la salúte	առողջութիւնը

Հրաման մը ստացայ պիտիկ ճամբորդութիւն մը ընելու: — Եղբայրդ պիտի հաճի գիրքը ետ դարձնելու որ քրէն փոխ տուի: — Խնդրեմ վայրկեան մը ինձ մտիկ ըրէք: — Թողէք ինձ ձեզ հետ ընկերանալ: — Ձեր եղբայրը խորհուրդ տուաւ ինձ քիչ մը ատեն սպասել: — Պառկելու ժամանակ է: — Մայրս հրամայեց տուն կենալ: — Կը վախեմ մնասելու: — Կ'ուրախանամ զձեզ աղէկ առողջութեան մէջ գտնելու: — Կը յուսամ վաղը ծնողքս տեսնել: — Պ. Ն. ընթրիքի հրաւիրեցինք: — Կարողո՞ս, օդն է ինձ հրահանգս լնցընեմ: — Դուք գիտնական գրեանք կարգաւ շատ կը սիրէք: — Այս տունը ծախու է: — Քանի՞ նամակ ունիս գրելու: — Հօրեղբորդուդ չգրեցի զինքը անհանգիստ չընելու համար: — Մենք ուտելու համար չենք ապրիր, այլ կ'ուտենք ապրելու համար:

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ՏԱՐԵՐԻ ՔԵՐԱԿԱՆ ՈՒԹԵԱՆ

ՈՐՈՇԵԱԼ ՅՕԴ

ԵՂ.

ՅՈԴ.

Ուշ.	il libro	i libri
Սէ.	del libro	dei libri
Տր.	al libro	ai libri
Հայ.	il libro	i libri
Բայ.	dal libro	dai libri

nel libro	nei libri
col libro	coi libri
pel libro	pei libri
sul libro	sui libri

Ուշ.	la casa	le case
Սէ.	della casa	delle case
Տր.	alla casa	alle case
Հայ.	la casa	le case
Բայ.	dalla casa	dalle case

nella casa	nelle case
colla casa	colle case
per la casa	per le case
sulla casa	sulle case

Lo յօգը խառն 8 ով սկսած բառերու առջին ասանկ
կը հօղովի. lo, dello, allo, dallo, nello, collo, per lo, sullo
specchio. յոգ. gli, degli, agli, dagli, negli, cogli, per gli,
sugli specchi.

2

ԱՆՈՐՈՇ ՅՕԴ

Ու. un fiore	una távola
Սէ. di կամ d'un fiore	di կամ d'una tavola
Տբ. ad un fiore	ad una tavola
Բա. da un fiore	da una tavola

5

ԳՈՅԱԿԱՆ ԱՆՈՒՆ

Այն գոյականները որ կը վերջանան օ և e յոգ. կ'ըլ-
լայ ի նոյնպէս ար. a վերջացածներուն ալ յոգ. i կ'ըլլայ.
բայց իգ. a կ'ըլլայ e, զոր օրինակ.

il caválio	i cavalli
la máno	le mani
il fióre	i fiori
il téma	i temi
la cása	le case

Այն գոյականները որ վերջին գրին վրայ չեշտ ունին՝
անփոփոխ կը մնան, զոր օրինակ.

la città	le città
la virtù	le virtù

Այն գոյականները որ կը վերջանան ca, ga, co, go,
երեսնց յոգնակին կազմելու համար h գիրը մէջը կը գրուի,
զոր օրինակ.

l'óca	le óche
la spíga	le spíghes
il Tedesco	i Tedeschi
il luógo	i luóghi

Իսկ ico վերջացածներուն յոգ. սովորաբար ics կ'ըլ-
լայ, զոր օրինակ.

l'amíco	gli amíci
---------	-----------

Այն գոյականները որ կը վերջանան cia, gia, յոգ. մէջ
i գիրը կը կորսնցնեն, զոր օրինակ.

la guáncia	le guánces
------------	------------

Անոնք որ կը վերջանան cio, և gio յոգ. մէջ օ գիրը
չանց կ'ըլլուի, զոր օրինակ.

il bráccio	i brácci
il viággio	i viággi

4

Ա Մ Ա Կ Ա Ն

Ածականը բանի մը ինչպիսի ըլլալը կը ցուցնեն, զոր օ
րինակ, (Հայրս բարի է) բարի բառը՝ հօրը յատկութիւնն է
կամ ստորոգելիքը: Իտալերէն լեզուի մէջ ածականը կը
համաձայնի սեռով և թուով իւր գոյականին հետ, զոր
օրինակ.

il pádre è buóno

Ածականաց յոգնակին ալ գոյականաց նման են. ինչ-
պէս օ և e վերջացածները i կ'ըլլան, a վերջացածները e՝
զոր օրինակ.

il póvero uómo	i póveri uómini
la póvera dónna	le póvere dónne
il líbro útile	i líbri útili

Այն ածականները որ օգտագործվում են հետևյալի համար, զոր օրինակ.

il pánno bíanco	i pánni biáncchi
la lúnga stráda	le lúnghe stráde

Այն ածականները որ օգտագործվում են ա. հարկադիր, անհրաժեշտ որ օգտագործվում են թե՛ ար. և թե՛ իգ. նոյն կերպով, զոր օրինակ.

un píccolo ragázzo	una píccola ragázza
un uómo prudénte	una dónna prudénte

Tore վերջացեալ ածականք, որոնք միանգամայն կըրնան հասարակ անուն ըլլալ, իգ. կ'ըլլայ trice, զոր օրինակ.

benefattóre	benefattrice
cantatóre	cantatríce

Ածական մը բաղադրական կ'ըլլայ վրան աւելցնելով, և քերականը il più, զոր օրինակ.

píccolo	più píccolo	il più píccolo
փոքր	աւելի փոքր	ամենափոքր
gránde	più grande	il più grande
մեծ	աւելի մեծ	ամենամեծ

Իսկ նոյն աստիճան բաղադրական համար կը գործածուին sì, così... come, quanto, tanto, di, che, և այլն, զոր օրինակ.

1 Egli è così ricco come suo zio.

- 2 Roma è più antica di Milano.
- 3 Questo vino è più dolce che *quello* di quello.
- 4 Il sole è più grande della *luna* che luna.
- 5 Vi è più oro che argento.
- 6 È più bello che buono.
- 7 È meglio andare che restare.

Ածական բառ մը քերականական կ'ըլլայ՝ երբ գրական նիւն ետքի ձայնաւորը վերջուի ու անոր տեղը issimo մասնակցութիւն.

bélllo	bellíssimo
ricco	ricchíssimo

Հետագայ ածականաց թե՛ բաղադրական և թե՛ քերականը բոլորովին զարտուղի են.

buóno բարի	miglióre լաւագոյն	óttimo ամենալաւ
cattívo չար	peggióre չարագոյն	péssimo ամենաչար
gránde մեծ	maggióre մեծագոյն	mássimo ամենամեծ
píccolo փոքր	minóre փոքրագոյն	mínimo ամենափոքր

Egli ha ricevuto un'ottima educazione.
Dov'è tuo fratello maggiore?
Io conosco il minimo suo desiderio.
È arrivata tua sorella minima?

Այն ածականները որոնք կը վերջանան bre, cre, gro քերականականին կ'ըլլայ érrimo, զոր օրինակ.

ácre	թթու	acérrimo
célebre	երևելի	celebérrimo
salúbre	առողջարար	salubérrimo, և այլն

Հետեւեալ մակարդակ կը գործածուին իբր ածականք և իրենց գոյականին կը համաձայնին սեռով և թուով:

mólto a, i, e	póco a, chi, e
quánto a, i, e	tánto a, i, e
անփոփոխք են՝ méno, più	abbastánza

Հասարակ ածականաց վերջին ձայնաւորը ընդհան-
րապէս կը ղեղջուրէի.

un buon ragazzo
l'uom dabbene
egli mi vuol bene
con maggior forza

3

Խառական լեզուն ունի ածանցներ, որոնք գոյականաց
և ածականաց վրայ գրուելով՝ բառին իմաստը կը սաստկա-
ցնեն կամ կը նուազեցնեն.

1 One ածանցը բառին միտքը կը սաստկացնէ. և այս ա-
ծանցը ունեցող գոյական բառերը արական են, իրենց ար-
մատը ինչ սեռի ալ ըլլայ: Իսկ յածականա երկու սեռն ալ
կ'ըլլան. one, ona, զոր օրինակ.

il capéllo	il capellóne
la pórtá	il portóne
béne	benóne
béllo	bellóne

2 Otto, otta անձի մը կամ իրի մը ուժեղութեան կամ
միջակ մեծութեան գաղափար կուտայ, զոր օրինակ.

il giòvane	il giovinótto
il véecchio	il vecchiótto
rósso	rossótto

3 Accio, accia, azzo, azza յուռեցուցիչ ածանցներ են.
նոյնպէս astro, astra, զոր օրինակ.

l'animále	l'animaláccio
il pópolo	il popoláccio
il témpo	il tempáccio
vérdé	verdástro

4 Ino, ina, cino, cina վերջաւորութիւնք նուազեցու-
ցիչք են և գաղափար մը կուտան բարեկամութեան և սի-
ւոյ, զոր օրինակ.

la signóra	la signorína
il cónte	il contíno
la máno	la manína
débole	debolíno
il líbro	il libricíno
il bottóne	il bottoncino

5 Նուազեցուցիչ և արհամարհական են uccio, uccino,
uzzo, մասնիկները. միայն uccio երբ յատուկ անուանց
վրայ աւելցուի փաղաքական և սիրոյ իմաստ կուտայ, զոր
օրինակ.

l'affáre	affarúccio
la stánza	stanzúccia
il regálo	regalúccio
Cárló	Carlúccio
María	Mariúccia

6 Ame, ume; oglia, iglia, uglia հաւաքական բառեր կը
կազմեն, զոր օրինակ.

la béstia	անասուն	il bestiáme	հօտ արջառոյ
il légno	փայտ	il legnáme	փայտեղէն
il póllo	հաւ	il polláme	հաւեղէն
céspo	մացառ	il cespúglio	մացառք

ՅԱՏՈՒԿ ԱՆՈՒՆ

Իտալական լեզուին մէջ յատուկ անուանք ընդհան-
րապէս յօդ չեն առնուր, այլ նախագրութեամբ կը հորը-
վին, ինչպէս.

di Carlo, a Carlo, da Carlo.
Pietro è mio fratello.
Cesare e Pompeo erano amici.
Genova è ricca e Firenze è bella.

Բայ աստի յատուկ անուանք յօդ կ'առնուին,
Ա. Երբ իրենցմէ առաջ անձական մը կամ անձականի տեղ
դոյական մը ըլլայ, ինչպէս.

l'onnipotente Iddío
il Re Dário
l'antíca Róma

Բ. Երբ ընտանեաց մը կամ շարք մը անձանց մէջէն ամե-
նէն նշանաւորը յիշենք, զոր օրինակ.

il Petrarca, il Tasso, il Boccacio

Գ. Երբ դաւառաց, թագաւորութեանց, գետոց, լճերու
անուններ են, զոր օրինակ.

Ho scorso l'Italia, la Francia e l'Inghilterra
Le acque del Po si gonfiano
La Lombardia è fertile

ՔՈՒՍԿԱՆ ԱՆՈՒՆ

1	úno, una	18	dicióttó
2	dúe	19	diciannóve
3	tre	20	vénti
4	quáttro	21	vent'úno
5	cínque	22	ventidúe
6	séi	30	trénta
7	sétte	40	quaránta
8	óttó	50	cinquánta
9	nóve	60	sessánta
10	djéci	70	settánta
11	úndici	80	ottánta
12	dódici	90	novánta
13	trédici	100	cénto
14	quattórdici	200	duécénto
15	quíndici	1,000	mílle
16	sédici	2,000	due míla
17	diciasétte	1,000,000	un milióné

Եթէ cento բառէն առաջ ուրիշ թիւ մը ըլլայ՝ cento
չի փոխուիր, մինչդեռ mille կ'ըլլայ mila.

Ամսու օրերուն իտալերէնի մէջ բացարձակ թիւերը
կը գործածուին, 'ի բաց առեալ il primo և l'ultimo, որոնց
վրայ կ'աւելցուի նաեւ giorno բառը՝ երբ ամսուն անունը
չենք տար, ինչպէս.

- 1 Sono partiti il giorno trenta.
- 2 Sono arrivato il giorno venti del mese corrente.
- 3 Oggi è il primo del mese.
- 4 Partiremo il quattoro di giugno.

ԴԱՍԱԿԱՆ ԹԻԻԵՐՆ ԵՆ

il primo	առաջինը	l'undécimo
il secóndo	երկրորդը	il duodécimo
il térzo	երրորդը	il décimo térzo
il quártó	չորրորդը	il décimo quártó
il quánto	հինգերորդը	il décimo quánto
il sésto	վեցերորդը	il ventésimo
il séttime	եօթներորդը	il cinquantésimo
l'ottávo	ութերորդը	il novantésimo
il nóno	իններորդը	il centésimo
il décimo	սասներորդը	il millésimo

ՀԱԻԱՔԱԿԱՆ ԹԻԻԵՐՆ ԵՆ

una decína	սասնեակ մի
una dozzína	երկուսասան մի
una ventína	քսաներեակ մի
un centinájo	հարիւրակ մի

3

ԷԱԿԱՆ ԴԵՐԱՆՈՒՆ

Ա. ԴԵՄԸ	Բ. ԴԵՄԸ
io	ես
mi	ինձ
noi	մենք
ci	զմեզ
tu	դու
ti	քեզ
voi	դուք
vi	զձեզ

ԵՐՐՈՐԴ ԴԵՄԸ

Ար.	Իդ.
égli	ան
gli	անոր
lo	զայն
élla	ան
le	անոր
la	զայն

éssi	անոնք	éssse	անոնք
lóro	անոնց	lóro	անոնց
li	զանոնք	le	զանոնք

ՀՈՂՈՂՈՒՄՆ ԷԱԿԱՆ ԴԵՐԱՆՈՒՆ

ԵԶ.	ՅԳ.
io	ես
di me	իմ
a me	ինձ
da me	ինձմէն
noi	մենք
di noi	մեր
a noi	մեզ
da noi	մեզմէն

9

ՍՏԱՅԱԿԱՆ ԴԵՐԱՆՈՒՆ

ԵԶ.	ՅԳ.
mío	իմ
túo	քու
súo	իր
nóstro	մեր
vóstro	ձեր
lóro	անոնց
miéi	իմիներս
tuóí	քուկիներդ
suóí	իրենները
nóstri	մերիները
vóstri	ձերիները
lóro	իրենցը

Ասոնց իդականը կ'ըլլայ a բայ 'ի loro որ անիոփոխ է :
Ստացական գերանունները միշտ յօգուդ կը բանին բայ 'ի
ազգականութիւնը ցուցնող բառերու հետ , զոր օրինակ .

il mio libro	la mia penna
mio fratello	mia sorella

Երբ ստացական գերանունը ազգականութիւնը ցուցնող բառի մը հետ գործածուի՝ որ ածական մը ունի քու
վը՝ յօգ կ'առնէ , զոր օրինակ .

il mio caro padre, la mia cara madre
i miei fratelli e le mie sorelle

Loro գերանունը միշտ յօդով կը բանի, զոր օրինակ.

il loro zio la loro zia

10

ՅՈՒՅԱԿԱՆ ԴԵՐԱՆՈՒՆ

Quésto ա զuéllo ա

Questo giardino e quello; questa casa e quella.

Իսկ cotésto այս, ժամ եղող մարդու և անշունչ բանե-
րու վրայ կը գործածուի, զոր օրինակ.

Volete voi questa pera? Datemi cotesta.

colúi che այն որ coléi che այն որ
colóro che անոնք որ

Colui che è contento, è ricco.

Coloro che sono malcontenti, sono infelici.

Փոխանակ colui che, կը գործածուի chi, զոր օրինակ.

Chi è contento, è ricco.

Չեզոք գերանուն կ'ըսուին questo, quello, ciò ա, զոր օրինակ.

Questo non mi piace.

Datemi quel che volete.

Ecco ciò che desidero.

11

ՅԱՐԱՅԵՐԱԿԱՆ ԴԵՐԱՆՈՒՆ

che որ il quále որն որ cúi որ

Ու. che որ

Սէ. di cui որուն

Տ. a cui որուն

Հ. che, cui զոր

Բ. da cui յորմէ, ուսկից

il quale ար. la quale իդ. որոշեալ յօդով կը հղովի.

Ուղ. և հայց. che անձանց և իրաց միայն կը գործա-
ծուի, միւս հղովիները միայն անձանց յատկացեալ են.

Le penne che cercate.

Conosco l'uomo da cui avete questa nuova.

Ecco gli amici a cui scriviamo così spesso.

12

ՀԱՐՑԱԿԱՆ ԴԵՐԱՆՈՒՆ

chi? ո՞վ che, che cosa? ի՞նչ, ի՞նչ բան quále? ո՞րը

A che cosa pensate? Qual medico vi ha detto ciò?

Chi ò là? Chi è questa donna?

Chi cercate? Che cosa desiderate?

13

ԱՆՈՐԻՇ ԴԵՐԱՆՈՒՆ

1 Alcúno մէկը, ունի երկու սեռ և երկու թիւ.

Ecco alcuno che desidera parlarvi.

Conoscete voi alcuni di questi signori?

Non, alcuno, nessuno.

2 Ciaschedúno, ciascúno, *հարաբանչիւր որ, tutto բոլոր.*

Tutta la famiglia, tutti questi uccelli.

3 Il medésimo, lo stéssó *նոյնը ած.*

La medesima tavola, le medesime sedie.

4 Altro *ուրիշ.*

Egli ha un altro cavallo.

Parliamo d'altro.

5 Ogni *ամէն ար.—իդ. միշտ եղակի կը գործածուի.*

Ogni uomo ha il suo débole.

Ognúno, ognúna *ամէն մարդ.*

Ognúno lo sa.

6 Qualche *եղ. ինչ մը.*

Préstami qualche libro.

7 Qualchedúno *մէկը.*

Qualchedúno mi ha detto.

8 Tále *ած. մէկը* talúno *մէկը, գոյական.*

Un tale scolare *աշակերտին մէկը.*

Niente, nulla, *ոչինչ.*

Non dico niente.

Nulla dura quaggiù.

ԼԾՈՐԴՈՒԹԻՒՆ ԲԱՅԻՑ

Ա. ՕԺԱՆԴԱԿ ԲԱՅ

ÉSSERE — ՀԱՂԱԼ

Սահմանափակ Վերջ

sóno	siámo
séi	siéte
è	sóno

Անցողիկ

éra	eravámo
éri	eraváte
éra	érano

Կարգի

fúi	fúmmo
fósti	fóste
fù	fúrono

Ապագայ

sarò	sarémo
sarái	saréte
sarà	sarànnno

Թեւական

saréi	sarémmo
sarésti	saréste
sarébbe	sarébbero

Հրահայտական

síi	siámo
sía	siáte
	síano

Արար. եւրկայ

che io sía	che noi siámo
che tu síi համր sia	che voi siáte
che egli sía	che essi síano

Արար. անդեալ

che io fóssi	che noi fóssimo
che tu fóssi	che voi fóste
che egli fósse	che essi fóssero

Գերբայ

Աւրիւլ éssere - Անդեալ státo - Գերբայ esséndo

Բաղադրեալ ժամանակ

io sono státo	io sarò stato
io era stato	che io sia stato
io fui stato	esséndo stato

Բ. ՕժԱՆԴԱԿ ԲՈՅ

AVÉRE — ՈՒՆԵՆԱԼ

Առնական եւրկայ

Ho	abbíamo
hái	avéte
ha	hámmo

Անգիր

avéva	avevámó
avévi	aveváte
avéva	avévano

Կարգեալ

ébbi	avémmo
avésti	avéste
ébbe	ébbbero

Ապանի

avrò	avrémo
avrái	avréte
avrà	avránno

Թեւական

avréi	avrémmo
avrésti	avréste
avrébbe	avrébbero

Հասցում

ábbi	abbiamo
ábbia	abbiate
	abbiano

Սոքոյնի

che io ábbia	che noi abbiamo
che tu ábbi	che voi abbiate
che egli ábbia	che essi ábbiano

Սոքոյնի

se io avéssi	se noi avéssimo
se tu avéssi	se voi avéste
se egli avésse	se essi avéssero

Դեր

Անիլ avére - Անիլ avúto - Անիլ avéndo

Բաղադրական

io ho avúto	che io ábbia avúto
io avrò avúto	avéndo avúto

ԿԱՆՈՆԱԻՈՐԻՍ

Իստորեքն լեզուն երեք լծորդութիւն ունի,

ARE - ÉRE - IRE լեզուորութեամբ

Ա. ԽՈՐԴՈՒԹԻՒՆ

AMÁRE — ՍԻՐԵԼ

Սահմանի

ámo	amiámo
ámi	amáte
áma	ámano

Անիլ

amáva	amavámo
amávi	amaváte
amáva	amávano

Կապական

amáí	amámmo
amásti	amáste
amò	amárono

Անիլ

amerò	amerémo
amerái	ameréte
amerà	ameránno

ԹԵՄԵՐԵ

ameréi	amerémmo
amerésti	ameréste
amerébbe	amerébbero

ՀԻՄՆԱԿԱՆ

áma	amiámo
ámi	amáte
	ámino

ԱՐԻՆԻՆԻ

che io ámi	che noi amiámo
che tu ámi	che voi amiáte
che egli ámi	che essi ámino

ԱՐԻՆԻՆԻ

che io amássi	che noi amássimo
che tu amássi	che voi amáte
che egli amásse	che essi amássero

ԳԵՐԵՐԵ

ԱՐԻՆԻՆԻ amáre - ԱՐԻՆԻՆԻ amáto - ԱՐԻՆԻՆԻ amándo

ԲԱՆԴԱԿԱՆ

io ho amáto	che io ábbia amáto
io avrò amáto	avéndo amáto

Բ. ԼՅՈՐԴՈՒԹԻՒՆ

TEMÉRE — ՎԱԽՆ Ա.Լ.

ԱՐԻՆԻՆԻ

témo	temiámo
témi	teméte
téme	témono

ԱՐԻՆԻՆԻ

teméva	temevámo
temévi	temeváte
teméva	temévano

ԱՐԻՆԻՆԻ

teméi	temémmo
temésti	teméste
temè	temérono

ԱՐԻՆԻՆԻ

temerò	temerémo
temerái	temeréte
temerà	temeránno

ԹԵՄԵՐԵ

temeréi	temerémmo
temerésti	temeréste
temerébbe	temerébbero

Համայնական

témi	temiámo
téma	teméte
	témano

Սոքո. ներկայ

che io téma	che noi temiámo
che tu téma	che voi temiáte
che egli téma	che essi témano

Սոքո. անցեալ

che io teméssi	che noi teméssimo
che tu teméssi	che voi teméste
che egli temésse	che essi teméssero

Դերբայ

Անհիլ temére - Անցեալ temúto - Ներկայ teméndo

Բաղադրեալ ժամանակ

io ho temúto	che io ábbia temúto
io avrò temúto	avéndo temúto

Գ. Ինքնուրույն

SENTIRE — ՉԳԱԼ

Սահմանափակ ներկայ

sénto	sentiámo
sénti	sentite
sénte	séntono

Անցեալ

sentíva	sentivámo
sentívi	sentiváte
sentíva	sentívano

Կարգեալ

sentíi	sentímmo
sentísti	sentíste
sentí	sentírono

Ապագայ

sentirò	sentirémo
sentirái	sentiréte
sentirà	sentiránno

Թեւական

sentiréi	sentirémmo
sentirésti	sentiréste
sentirébbe	sentirébbero

Համայնական

sénti	sentiámo
sénta	sentíte
	séntano

Ասոր. Իերկ

che io sénta	che noi sentiámo
che tu sénta	che voi sentiáte
che egli sénta	che essi séntano

Ասոր. անկալ

che io sentíssi	che noi sentíssimo
che tu sentíssi	che voi sentíste
che egli sentísse	che essi sentíssero

Գերբայ

Ասոր. Իերկ sentíre - Ասոր. անկալ sentíto - Գերբայ senténdo

Բաղադրական Ժամանակ

io ho sentíto	che io ábbia sentíto
io avró sentíto	avéndo sentíto

ԱՌԱՋԻՆ ԻՅՈՐԳՈՒԹԵԱՆ ԱՆԿԱՆՈՆ ԲԱՅԵՐԸ

ANDARE — ԵՐԹԱԼ

Ասոր. Իերկ. - Vo *կամ* vado, vai, va; andiamo, andate, vanno.

Կասարեալ. - Andai, andasti, andò; andammo, andaste, andarono.

Ապարհ. - Andrò, andrai, andrà...

Համայնական. - Va, vada; andiamo, andate, vadano. [no.

Ասոր. Իերկ. - Vada, vada, vada; andiamo, andiate, vada-

Ասոր. անկ. - Andassi, andasti, andasse; andassimo, andaste, andassero.

Թեական. - Andrei, andresti...

Ընդ. Իերկ. - Andante.

Ընդ. անկալ. - Andato. - Գերբայ. - Andando.

DARE — ՏԱԼ

Ասոր. Իերկ. - Do, dai, da; diamo, date, danno.

Կասարեալ. - Detti *կամ* diedi, desti, dette *կամ* diede; demmo, deste, dettero *կամ* diedero.

Ապարհ. - Darò, darai, darà; daremo, darete, daranno.

Համայնական. - Dà, dia; diamo, date, diano *կամ* dieno.

Ասոր. Իերկ. - Dia, dii *կամ* dia, dia; diamo, diate, diano *կամ* dieno.

Ասոր. անկ. - Dessi, dessi, desse; dessimo, deste, dessero.

Թեական. - Darei, daresti, darebbe...

Ընդ. Իերկ. - Dante.

Ընդ. անկ. - Dato. - Գերբայ. - Dando.

FARE — ԸՆԵԼ

- Ս-հ. ներք. — Fo *համ* faccio, fai, fa; facciamo, fate, fanno.
 Կ-դ-դ-դ-դ-դ. — Feci, facesti, fece; facemmo, faceste, fecero.
 Ա-դ-դ-դ-դ. — Farò, farai, farà; faremo, farete, faranno.
 Հ-դ-դ-դ-դ-դ. — Fa, faccia; facciamo, fate, facciano.
 Ս-դ-դ. ներք. — Faccia, faccia, faccia; facciamo, facciate, facciano.
 Ք-դ-դ-դ-դ. — Farei, faresti, farebbe...
 Ը-դ-դ. ներք. — Facciente. — Ա-դ-դ-դ-դ. — Fatto.

STARE — ԿԵՆԱԼ

- Ս-հ. ներք. — Sto, stai, sta; stiamo, state, stanno.
 Կ-դ-դ-դ-դ-դ. — Stetti, stesti, stette; stemmo, steste, stettero.
 Ա-դ-դ-դ-դ. — Starò, starai, starà; ...
 Հ-դ-դ-դ-դ-դ. — Sta, stia; stiamo, state, stiano *համ* stieno.
 Ս-դ-դ. ներք. — Stia, stii *համ* stia, stia; stiamo, stiate, stiano.
 Ս-դ-դ. ներք. — Stessi, stessi, stesse; stessimo, steste, stessero.
 Ք-դ-դ-դ-դ. — Starei, staresti, starebbe...
 Ը-դ-դ. ներք. — Stante. — Ա-դ-դ. stato. — Դ-դ-դ. stando.

ԵՐԿՐՈՐԴ ԸՄՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ԱՆԿԱՆՈՆ ԲԱՅԵՐԸ

ADDURRE — ՑԻՇԱՏԱԿԵԼ

- Ս-հ. ներք. — Adduco, adduci, adduce; adduciamo, adducete, adducono.
 Ա-դ-դ-դ-դ. — Adduceva, adducevi, adduceva; adducevamo, adducevate, adducevano.
 Կ-դ-դ-դ-դ-դ. — Addussi, adducesti, addusse; adducemmo...
 Ա-դ-դ-դ-դ. — Addurrò, addurrai, addurrà; addurremo...
 Հ-դ-դ-դ-դ-դ. — Adduci, adduca; adduciamo, adducete, adducano.
 Ս-դ-դ. ներք. — Adduca, adduca, adduca; adduciamo, adduciate, adducano.
 Ք-դ-դ-դ-դ. — Addurrei, addurresti, addurrebbe...
 Ը-դ-դ. ներք. — Adducente. — Ա-դ-դ-դ-դ. — Addotto.

BERE — ԽՄԵԼ

- Ս-հ. ներք. — Bevo, bevi, beve; beviamo, bevete, bevono.
 Ա-դ-դ-դ-դ. — Beveva, bevevi, beveva; beviamo, bevivate, bevavano.
 Կ-դ-դ-դ-դ-դ. — Bevvi *համ* bevei *համ* bevetti, bevesti, bevve *համ* bevè *համ* bevotte; bevemmo, beveste, bevettero *համ* bevvero.
 Ա-դ-դ-դ-դ. — Berrò *համ* beverò, berrai *համ* beverai, berrà *համ* beverà; berremo *համ* beveremo...
 Հ-դ-դ-դ-դ-դ. — Bevi, beva; beviamo, bevete, bevano.
 Ս-դ-դ. ներք. — Beva, beva, beva; beviamo, beviate, bevano.

Թեւեալ. — Berrei համ beverei, berresti, համ bevere-
լիք. երբ. — Bevente. — Անեալ. — Bevuto. [sti...

CADERE — ԻՅՆԱԼ

Ասի. երբ. — Cado համ caggio, cadi, cade; cadiamo, ca-
dete, cadono համ caggiono.
Կարգեալ. — Caddi համ cadei, cadesi, cadde...
Ապագայ. — Caderò համ cadrò.
Հրահայեալ. — Cadi, cada; cadiamo, cadete, cadano.
Արդ. երբ. — Cada համ caggia; cadiamo համ caggiamo,
cadiate համ caggiate, cadano համ cag-
giano.

COGLIERE — ԺՈՂՂԵԼ

Ասի. երբ. — Colgo համ coglio, cogli, coglie; cogliamo,
cogliete, colgono համ cogliono.
Այնքան. — Coglieva, coglievi, coglieva; coglievamo...
Կարգեալ. — Colsi, cogliesti, colse; cogliemmo, coglie-
ste, colsero.
Ապագայ. — Corro համ coglierò, corrai համ coglierai,
corrà համ coglierà...
Հրահայեալ. — Cogli, colga համ coglia; cogliamo, coglie-
te, colgano. [gano.
Արդ. երբ. — Colga, colga, colga; cogliamo, cogliate, col-
թեւեալ. — Coglierai, coglieresti, coglierebbe...
Ընդ. երբ. — Cogliente. — Անեալ. — Colto.

Sciogliere e Togliere բայերը նշանակում են լուծել:

CUOCERE — ԵՓԵԼ

Ասի. երբ. — Cuocio, cuoci, cuoce; cociamo, cocete,
cuociono.
Այնքան. — Coceva, cocevi, coceva; cocevamo, coce-
vate, cocevano.

Կարգեալ. — Cossi, cocesti, cosse; cocemmo, coceste,
cossero.
Ապագայ. — Cocerò, cocerai, cocerà; coceremo, coce-
rete, coceranno.
Հրահայեալ. — Cuoci, cuocia; cociamo, cocete, cuociano.
Արդ. երբ. — Cuocia, cuocia, cuocia; cociamo, cociate,
cociano.
Թեւեալ. — Cocerei, coceresti, cocerebbe...
Ընդ. երբ. — Cocente. — Անեալ. — Cotto.

VOLERE — ՈՒՉԵԼ

Ասի. երբ. — Voglio համ vo', vuoi, vuole; vogliamo,
volete, vogliono. [vollero.
Կարգեալ. — Volli, volesti, volle; volemmo, voleste,
Ապագայ. — Vorrò, vorrai, vorrà; vorremo, vorrete,
vorranno.
Արդ. երբ. — Voglia; vogliamo, vogliate, vogliano.
Ընդ. երբ. — Volente.
Անեալ. — Voluto.

DOLERE — ՅՈՒԻԼ

Ասի. երբ. — Mi dolgo համ doglio, ti duoli, si duole; ci
dogliamo, vi dolete, si dolgono համ
dogliono. —
Կարգեալ. — Mi dolsi, ti dolesti, si dolse; ci dolemmo...
Ապագայ. — Mi dorro, ti dorrai, si dorrà; ci dorremo...
Հրահայեալ. — Duoliti, dolgasi համ dogliasi; dogliamoci,
doletevi, dolgansi համ dogliansi.
Արդ. երբ. — Mi dolga համ doglia, ci dogliamo, vi do-
gliate, si dolgano համ dogliano.

DOVERE — ՊԱՐՏԻԼ

Ասի. երբ. — Devo համ debbo համ deggio, devi համ
dei, deve համ debbe համ dee; dobbia-

mo *կամ* deggiamo, dovete, devono *կամ* debbono *կամ* deggiono *կամ* denno.

Կարգեալ. - Dovetti *կամ* dóvei, dovesti, dovette *կամ* dovè; dovemmo, doveste, dovettero.

Ապահ. - Dovrò, dovrai, varrà; dovremo, dovrete, dovranno.

Սրբ. Երկ. - Debba *կամ* deggia, debba *կամ* deggia, debba *կամ* deggia; dobbiamo *կամ* deggiamo, dobbiate *կամ* deggiate, debbano *կամ* deggiano.

Թեւ. - Dovrei, dovesti, dovrebbe...

Ընդ. Երկ. - Dovente. - Անդ. - Dovuto.

VALERE — ԱՐԺԵԼ

Անհ. Երկ. - Valgo *կամ* vaglio, vali, vale; valghiamo, valete, valgono.

Կարգեալ. - Valsi, volesti, valse; valemmo, volesti...

Ապահ. - Varrò, varrai, varrà; varremo, varrete, varranno. [*կամ* vagliano.

Հրահայտ. - Vali, valga; valghiamo, valete, valgano

Սրբ. Երկ. - Valga *կամ* vaglia: valghiamo, valghiate, valgano *կամ* vagliano.

Ընդ. Երկ. - Valente. - Անդ. - Valuto *կամ* valso.

GIACERE — ՊԱՌԿԻԼ

Անհ. Երկ. - Giaccio, giaci, giace; giacciamo, giacete, giacciono.

Կարգեալ. - Giacqui, giacesti, giacque...

Հրահայտ. - Giaci, giaccia; giacciamo, giacete, giacciano.

Սրբ. Երկ. - Giaccia; giacciamo, giacciate, giacciano.

Ընդ. Երկ. - Giacente. - Անդ. - Giacuto.

MUOVERE — ՇԱՐԺԵԼ

Անհ. Երկ. - Muovo, muovi, muove; moviamo, movete, muovono.

Կարգեալ. - Mossi, movesti, mosse; movemmo, moveste, mossero.

Ապահ. - Moverò, moverai, moverà; moveremo, moverete, moveranno. [vano.

Հրահայտ. - Muovi, muova; moviamo, movete, muovono.

Սրբ. Երկ. - Muova, muova, muova; moviamo, moviate, muovano.

Թեւ. - Moverei, moveresti, moverebbe; moveremmo...

Ընդ. Երկ. - Movente. - Անդ. - Mosso.

NUOCERE — ՎՆԱՍԵԼ

Անհ. Երկ. - Nuoco *կամ* noccio, nuoci, nuoce; nociamo, nocete, nuocono *կամ* nocciono.

Կարգեալ. - Nocqui, nocesti, noceque; nocemmo, noceste, nocero.

Ապահ. - Nocerò, nocerai, nocerà... [quero.

Հրահայտ. - Nuoci, nuoca; nociamo, nociate, nuocano.

Սրբ. Երկ. - Nuoca; nociamo, nociate, nuocano.

Ընդ. Երկ. - Nocente. - Անդ. - Nociuto. - Պեւ. - Nocendo.

PARERE — ԵՐԵԻՆԱԼ

Անհ. Երկ. - Paio, pari, pare; paiamo *կամ* pariamo, parete, paiono *կամ* parono.

Կարգեալ. - Parvi, paresti, parve; paremmo, pareste, parvero. [parranno.

Ապահ. - Parrò, parrai, parrà; parremo, parrete, parrete.

Հրահայտ. - Pari, paia; paiamo, parete, paiano.

Սրբ. Երկ. - Paia; pariamo, pariate, paiano.

Ընդ. Երկ. - Parente.

Անդ. - Paruto *կամ* parso.

PORRE — ԳՆԵԼ

Ասի. ների. — Pongo, poni, pone; poniamo, ponete, pongono.

Կարգել. — Pōsi, ponesti, pose; ponemmo, poneste, posero.

Արարի. — Porrò, porrai, porrà; porremo, porrete, porranno.

Հրահայն. — Poni, ponga; poniamo, ponete, pongano.

Արար. ների. — Ponga; poniamo, poniate, pongano.

Ընդ. ների. — Ponente. — Արեւ. Posto.

POTERE — ԿՍԵՆԱԼ

Ասի. ների. — Posso, puoi, può; possiamo, potete, possono.

Կարգել. — Potei, potesti, potè; potemmo, poteste, poterono.

Արարի. — Potrò, potrai, potrà; potremo, potrete, potranno.

Հրահայն. — Possa, possa; possiamo, possiate, possano.

Արար. ների. — Possa; possiamo, possiate, possano.

Թեւ. ների. — Potrei, potresti, potrebbe...

Ընդ. ների. — Possente. — Արեւ. Potuto.

RIMANERE — ՄՆԱԼ

Ասի. ների. — Rimango, rimani, rimang; rimaniamo, rimanete, rimangono.

Կարգել. — Rimasi, rimanesti, rimase; rimanemmo...

Արարի. — Rimarrò, rimarrai, rimarrà; rimarremo...

Հրահայն. — Rimani, rimanga; rimaniamo, rimanete, rimangano.

Արար. ների. — Rimanga; rimaniamo, rimaniate, rimanano.

Ընդ. ների. — Rimanente. — Ար. Rimasto կամ rimasto.

SAPERE — ԳԻՏՆԱԼ

Ասի. ների. — So, sai, sa; sappiamo, sapete, sanno.

Կարգել. — Seppi, sapesti, seppe; sapemmo, sapeste, sepperò.

Արարի. — Saprò, saprai, saprà; sapremo, saprete, sapranno.

Հրահայն. — Sappi, sappia; sappiamo, sappiate, sappiano.

Արար. ների. — Sappia; sappiamo, sappiate, sappiano.

Անգ. ների. — Saputo.

SCEGLIERE — ԸՆՏԵԼ

Ասի. ների. — Scelgo, scegli, scegli; scegliamo, scegliete, scelgono.

Կարգել. — Scelsi, sceglisti, scelse.

Արար. ների. — Scelga; scegliamo, scegliate, scelgano.

Ընդ. ների. — Scegliente. — Ար. Scelto.

SEDERE — ՆՍԻԼ

Ասի. ների. — Siedo կամ seggo, siedi, siede; sediamo կամ seggiamo, sedete, siedono կամ seggono.

Կարգել. — Sedei կամ sedetti, sedesti, sedè կամ sedette.

Հրահայն. — Siedi, sieda կամ segga; sediamo կամ seggiamo, sedete, siedano կամ seggano.

Արար. ների. — Sieda, segga կամ seggia; sediamo կամ seggiamo, sediate, seggano կամ seggiano.

Գերհայն. — Sedendo կամ seggendo. — Ընդ. ների. Sedente — Ար. Seduto.

SPEGNERE — ՄԱՐԵԼ

- Ս-ւ-ւ. ների. - Spengo, spegni, spegne; spegniamo, spegnete, spengono.
 Կ-դ-դ-ւ-ւ. - Spensi, spegnesti, spense; spegnemmo...
 Հ-հ-հ-ւ-ւ. - Spegni, spenga; spegniamo, spegnete, spengano.
 Ս-դ-դ. ների. - Spenga; spegniamo, spengano.
 Ը-լ-լ. ների. - Spegnente. - Ա-ն-ւ-ւ. Spento.

TACERE — ԼՈՒԵԼ

- Ս-ւ-ւ. ների. - Tacio, taci, tace; taciamao, tacete, taciono.
 Կ-դ-դ-ւ-ւ. - Tacui, tacesti, tacque; tacemmo, taceste, tacquero.
 Ա-դ-դ-ւ-ւ. - Tacerò, tacerai, tacerà; taceremo, tacerete, taceranno.
 Հ-հ-հ-ւ-ւ. - Taci, tacia; taciamao, tacete, taciono.
 Ս-դ-դ. ների. - Tacia; taciamao, taciante, taciono.
 Թ-լ-լ. ների. - Tacerei, taceresti, tacerebbe; taceremmo...
 Ը-լ-լ. ների. - Tacente. - Ա-ն-ւ-ւ. Taciuto.

TENERE — ԲՈՒՆԵԼ

- Ս-ւ-ւ. ների. - Tengo, tieni, tiene; teniamo, tenete, tengono.
 Կ-դ-դ-ւ-ւ. - Tenni, tenesti, tenne; tenemmo, teneste, tennero.
 Ա-դ-դ-ւ-ւ. - Terrò, terrai, terrà; terremo, terrete, terranno.
 Հ-հ-հ-ւ-ւ. - Tieni, tenga; teniamo, tenete, tengano.
 Ս-դ-դ. ների. - Tenga; teniamo, teniate, tengano.
 Թ-լ-լ. ների. - Terrei, terrestri, terrebbe...
 Ը-լ-լ. ների. - Tenente. - Ա-ն-ւ-ւ. Tenuto.

VEDERE — ՏԵՍՆԵԼ

- Ս-ւ-ւ. ների. - Vedo *կամ* veggo *կամ* veggio, vedi, vede; vediamo *կամ* veggiamo, vedete, vedono *կամ* veggono *կամ* veggiono.
 Կ-դ-դ-ւ-ւ. - Vidi, vedesti, vide; vedemmo, vedeste, videro. [vedranno.
 Ա-դ-դ-ւ-ւ. - Vedrò, vedrai, vedrà; vedremo, vedrete, videremo.
 Հ-հ-հ-ւ-ւ. - Vedi, veda *կամ* vegga *կամ* veggia; vediamo, vediate, vedano.
 Ս-դ-դ. ների. - Veda *կամ* vegga *կամ* veggia; vediamo, vediate, vedano.
 Ը-լ-լ. ների. - Vedente. - Ա-ն-ւ-ւ. Veduto *կամ* visto.

ԵՐՐՈՐԻ ԸՅՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ԱՆԿԱՆՈՐ ԲԱՅԵՐԸ

APPARIRE — ԵՐԵՆԱԼ

- Ս. Բ. Բ. Բ. - Apparisco *և* appaio, apparisci *և* appari, apparisce *և* appare, appariamo, apparite, appariscono *և* appaiono.
 Կ. Կ. Կ. Կ. - Apparii, apparsi *և* apparvi, apparisti, apparì *և* apparve; apparimmo, appariste, apparirono *և* apparvero.
 Ա. Կ. Կ. Կ. - Apparirò...
 Հ. Բ. Բ. Բ. Բ. - Apparisci, apparisca *և* appaia; appariamo, apparite, appariscano *և* appaiano.
 Ս. Բ. Բ. Բ. - Io, tu, egli apparisca *և* appaia; appariamo, appariate, appariscano *և* appaiano.
 Ա. Կ. Կ. Կ. - Apparissi...
 Բ. Բ. Բ. Բ. - Appariscente *և* apparente.
 Ա. Բ. Բ. Բ. - Apparito *և* apparso.

MORIRE — ՄԵՌՆԻԼ

- Ս. Բ. Բ. Բ. - Muoio *և* muoro, muori, muore; moriamo, morite, muoiono *և* muorono.
 Ա. Կ. Կ. Կ. - Moriva...
 Կ. Կ. Կ. Կ. - Morii, moristi, morì...
 Ա. Կ. Կ. Կ. - Morrò...
 Հ. Բ. Բ. Բ. Բ. - Muori *և* mori tu, muoia, muora *և* mora egli; moriamo *և* muoiamo, morite, muoiano *և* muorano *և* morano.
 Ս. Բ. Բ. Բ. - Io, tu, egli muoia, muora *և* mora; mo-

riamo *և* muoiamo, moriate, muoiano *և* muorano *և* morano.

Բ. Բ. Բ. Բ. - Morente *և* moriente. - Ա. Բ. Բ. Բ. - morto.

SALIRE — ԵԼԼԵԼ

- Ս. Բ. Բ. Բ. - Salgo *և* saglio, sali, sale; sagliamo, salite, salgono *և* sagliono.
 Կ. Կ. Կ. Կ. - Salii *և* salsi, salisti, salì *և* salse; salimmo, saliste, salirono *և* salsero.
 Հ. Բ. Բ. Բ. Բ. - Sali, salga *և* saglia; sagliamo, salite, salgano *և* sagliano.
 Բ. Բ. Բ. Բ. - Salente *և* saliente. - Ա. Բ. Բ. Բ. - Salito.

UDIRE — ԼՍԵԼ

- Ս. Բ. Բ. Բ. - Odo, odi, ode; udiamo, udite, odono.
 Հ. Բ. Բ. Բ. Բ. - Odi, oda; udiamo, udite, odano.
 Ս. Բ. Բ. Բ. - Oda, oda, oda; udiamo, udiatè, odano.
 Ա. Կ. Կ. Կ. - Udissi...
 Բ. Բ. Բ. Բ. - Udentè. - Ա. Բ. Բ. Բ. - Udito.

USCIRE — ԴՈՒՐՍ ԵԼԼԵԼ

- Ս. Բ. Բ. Բ. - Esco, esci, esce; usciamo, uscite, escono.
 Ա. Կ. Կ. Կ. - Usciva...
 Կ. Կ. Կ. Կ. - Uscii, uscisti, uscì...
 Ա. Կ. Կ. Կ. - Uscirò...
 Հ. Բ. Բ. Բ. Բ. - Esci, esca; usciamo, uscite, escano.
 Ս. Բ. Բ. Բ. - Esca, esca, esca; usciamo, usciate, escano.
 Ա. Կ. Կ. Կ. - Uscissi...
 Բ. Բ. Բ. Բ. - Uscente. - Ա. Բ. Բ. Բ. - Uscito.

VENIRE — ԴՍԼ

- Ս. Բ. Բ. Բ. - Vengo, vieni, viene; veniamo, venite, vengono.

- Կաթարեալ. - Venni, venisti...
 Ապառնի. - Verrò...
 Հրահայտիւն. - Vieni, venga; veniamo, venite, vengano.
 Սոր. Իերի. - Venga, venga, venga; veniamo, veniate, vengano.
 Ընդ. Իերի. - Veniente կամ vegnente. - Այ. Venuto.

DIRE — ԸՍԵԼ

- Աս. Իերի. - Dico, dici կամ di', dice; diciamo, dite, dicono.
 Անկաթար. - Diceva,....
 Կաթարեալ. - Dissi, dicesti,....
 Ապառնի. - Dirò, dirai, dirà; diremo,....
 Հրահայտիւն. - Di', dica; diciamo, dite, dicano.
 Սոր. Իերի. - Io, tu, colui dica; diciamo, diciate, dicano.
 Ընդ. Իերի. - Dicente. - Այ. Եալ. - Detto.

ի ս օ վերջոյցած բայերը

AMBIRE — ՅԱՆԿԱԼ

- Աս. Իերի. - Ambisco, ambisci, ambisce; ambiamo, ambite, ambiscono.
 Անկաթար. - Ambiva, ambivi...
 Կաթարեալ. - Ambii, ambisti...
 Ապառնի. - Ambirò, ambirai...
 Հրահայտիւն. - Ambisci, ambisca; ambiamo, ambite, ambiscano.
 Սոր. Իերի. - Ambisca, ambisca, ambisca; ambiamo, ambiate, ambiscano.
 Անկաթար. - Ambissi, ambissi, ambisse...

FINIRE — ԼՄՆՅՈՒՆԵԼ

- Աս. Իերի. - Finisco, finisci, finisce; finiamo, finite, finiscono.

- Անկաթար. - Finiva...
 Կաթարեալ. - Finii, finisti, fini...
 Ապառնի. - Finirò...
 Հրահայտիւն. - Finisci, finisca; finiamo, finite, finiscano.
 Սոր. Իերի. - Finisca, finisca, finisca; finiamo, finite, finiscano.

Նոյնպէս կը խոնարհին հետեւեալ բայերը

Abbellire, abolire, addolcire, alleggerire, ammolire, ammonire, appassire, arricchire, bandire, condire, conferire, custodire, definire, digerire, distribuire, empire, esaudire, ferire, fallire, fiorire, fornire, gestire, gioire, gradire, guarire, impallidire, incrudelire, indebolire, inscrivere, istruire, muggire, nitrire, obbedire, ordire, partire (մաս բաժնեւ), patire, preferire, proibire, pulire, rapire, restituire, scaturire, scolpire, smarrire, sparire, spedire, stizzire, stormire, tossire, tradire, ubbidire, unire, vagire, ecc.

ՀԱՐՏՈՒՂԻ ԲԱՅԵՐ ԵՐԿՐՈՐԴ

ԱՆԵՐԵՒՈՅԹ

ՍԱՀԹ • ՆԵՐԿ •

Accendere, վառել	accendo
Affiggere, Յառել	affiggo
Alludere, Ակնարկել (բանիւ)	alludo
Appendere, կախել	appendo
Arrendersi, Անձնատուր ըլլալ	mi arrendo
Ardere, Այրել	ardo
Assidersi, Նստիլ	mi assido
Assumere, Առնուլ յինքն	assumo
Cadere, Ինալ	cado
Cedere, Տելի տալ	cedo
Chiedere, Խնդրել	chiedo
Chiudere, Գոցել	chiudo
Cingere, Գօտեւորել	cingo
Compieri, Կատարել	compio, -isco
Connettere, կցել	connetto
Conoscere, Ճանչնալ	conosco
Convertire, Փոխել, Գարձընել	convertito, -isco
Coprire, Ծածկել	copro
Correre, վազել	corro
Crescere, Աճիլ	cresco
Cucire, Կարել	cucio, -isco
Dirigere, Ուղղել	dirigo
Disperdere, Յրուել	disperdo
Distinguere, Որոշել	distinguo
Dolersi, Յառել	mi dolgo
Erigere, Կանգնել	erigo
Esaurire, Սպառել	esaurisco
Espellere, Մերժել, արտաքսել	espello
Estinguere, Մարել	estinguo

ԵՒ ԵՐՐՈՐԴ ԼԾՈՐԴՈՒԹԵԱՆ

ԿՍՏԱՐԵԱԼ

ԸՆԴ • ԱՅԵԱԼ

accesi, accendesti	acceso
affissi, affiggesti	affisso
allusi, alludesti	alluso
appesi, appendesti	appeso
mi arresi, -ndei, -ndesti	arreso
arsi, ardesti	arso
mi assisi, assidesti	assiso
assunsi, assumesti	assunto
caddi, cadesti	caduto
cessi, cedesti	ceduto
chiesi, chiedesti	chiesto
chiusi, chiudesti	chiuso
cinsi, cingesti	cinto
compiei կամ -pii, -iesti	compito
connessi, connettesti	connesso
conobbi, conoscesti	conosciuto
convertii, -vertisti	convertito
copersi, copristi	coperto
corsi, corresti	corso
crebbi, crescesti	cresciuto
cucii, cucisti	cucito
diressi, dirigesti	diretto
dispersi, disperdesti	disperso
distinsi, distinguesti	distinto
mi dolsi, dolesti	doluto
eressi, erigesti	eretto
esaurii, esauristi	esaurito, esausto
espulsi, espellesti	espulso
estinsi, estinguesti	estinto

ԱՆԵՐԵՆՈՅԹ

ՍՈՂՄ. ՆԵՐԿ

Figgere, Վարսէլ, Բիւէլ	figgo
Fondere, Հալել	fondo
Friggere, Տապակել	friggo
Giacere, Պառկիլ	giacio
Giungere, Հասիլ	giungo
Incutere, Վարցընել	incuto
Invadere, Յարձակիլ	invado
Istruire, Կրթել	istruisco
Ledere, Վնասել	ledo
Leggere, Կարդալ	leggo
Mergere, Բնկղմել	mergo
Mettere, Գնել	metto
Mordere, Խածանել	mordo
Muovere, Շարժել	muovo
Nascere, Ծնանիլ	nasco
Nascondere, Ծածկել	nascondo
Nuocere, Վնասել	nuoco
Offerire, Բնծայել	offerisco
Opprimere, Բնկճել	opprimo
Parere, Երևնալ	paio
Persuadere, Համոզել	persuado
Piangere, Արտասուել	piango
Pingere, Նկարել	pingo
Porgere, Մատուցանել, աալ	porgo
Porre, Գնել	pongo
Prendere, Առնուլ	prendo
Premere, Ճճել	premo
Redimere, Փրկել	redimo
Radere, Սափրել, մաքրել	rado
Recidere, Կտրել	recido
Rimanere, Մնալ	rimango
Ridere, Ծիծաղիլ	rido
Risolvere, Որոշել	risolvo
Rispondere, Պատասխանել	rispondo

ԿԱՏԱՐԵԱՒ

ԸՆԴ. ԱՆՏԱՒ

fissi, figgesti	fisso կաճ փտո
fusi, fondesti	fuso
frissi, friggesti	fritto
giacqui, giacesti	giaciuto
giunsi, giungesti	giunto
incussi, incutesti	incusso
invasi, invadesti	invaso
istruui, istruisti	istruito, istrutto
lesi, ledesti	leso
lessi, leggesti	letto
mersi, mergesti	merso
misì, mettesti	messo
morsi, mordesti	morso
mossi, muovesti	mosso
nacqui, nascesti	nato
nascosi, nascevesti	nascosto
nocqui, nocesti	nocuto
offerii, offeristi	offerto
oppressi, opprimesti	oppresso
parvi, paresti	paruto
persuasi, persuadesti	persuaso
piansi, piangesti	pianto
pinsi, pingesti	pinto
porsi, porgesti	porto
posi, ponesti	posto
presi, prendesti	preso
pressi, premei, premevesti	premuta
redensi, redimevesti	redento
rasi, radesti	raso
recisi, recidevesti	reciso
rimasi, rimanesti	rimasto
risi, ridesti	riso
risolsi. -vei, -vesti	risolto, risoluto
risposi, rispondevesti	risposto

ԱՆԵՐԵՒՈՅԹ

ՍՈՋՄ. ՆԵՐԿ.

Rodere, ԿՐԾԷԼ	rodo
Rompere, ԽՈՐՍԱԿԷԼ	rompo
Sapere, ԳԻՄՆԱԼ	so
Scegliere, ԸՆԽՐԷԼ	scelgo
Sedere, ՆՍՈՒԼ	siedo
Scrivere, ԳՐԷԼ	scrivo
Sorgere, ՎԷՐ ԷԼԷԼ	sorgo
Spargere, ՏՍՐԱԾԷԼ	spargo
Spingere, ՄԴԷԼ	spingo
Stringere, ՍԽԾԷԼ	stringo
Struggere, ՄՈՂԷԼ, ՀՈԼԷԼ	struggo
Tergere, ՄԽՐԷԼ	tergo
Torcere, ԳՈԼՈՐԷԼ	torco
Uccidere, ՍԿԱՆՆԷԼ	uccido
Ungere, ՕՃԷԼ	ungo
Valere, ՍԽԾԷԼ	valgo
Vedere, ՏԷՆՆԷԼ	vedo
Vincere, ՅՈՂԾԷԼ	vinco
Vivere, ԱՊՐԷԼ	vivo
Volgere, ԳՐՈՂԷԼ	volgo

ԿՍՏԱՐԵԱԼ

ԸՆԴ. ԱՆՅԵԱԼ

rosi, rodesti	roso
ruppi, rompesti	rotto
seppi, sapesti	saputo
scelsi, scegliesti	scelto
sedei, sedesti	seduto
scrissi, scrivesti	scritto
sorsi, sorgesti	sorto
sparsi, spargesti	sperso
spinsi, spingesti	spinto
strinsi, stringesti	stretto
strussi, struggesti	strutto
tersi, tergesti	terso
torsi, torcesti	torto
uccisi, uccidesti	ucciso
unsi, ungesti	unto
valsi, valesti	valuto
vidi, vedesti	veduto, visto
vinsi, vincesti	vinto
vissi, vivesti	vissuto, vivuto
volsi, volgesti	volto

ԿՐՍԻՈՐԱԿԱՆ ԲԱՅ

ESSERE LODATO — ԳՈՎՈՒԻԼ

Առհասարակ Ներքա

io sono *կամ* vengo lodato
tu sei *կամ* vieni lodato
egli è *կամ* viene lodato

noi siamo *կամ* veniamo lodati
voi siete *կամ* venite lodati
essi sono *կամ* vengono lodati

Անցառ

io era *կամ* veniva lodato
tu eri *կամ* venivi lodato
egli era *կամ* veniva lodato

noi eravamo *կամ* venivamo lodati
voi eravate *կամ* venivate lodati
essi erano *կամ* venivano lodati

Կարգաբեւ

io fui *կամ* venni lodato
tu fosti *կամ* venisti lodato
egli fu *կամ* venne lodato

noi fummo *կամ* venimmo lodati
voi foste *կամ* veniste lodati
essi furono *կամ* vennero lodati

Առհասարակ

io sarò *կամ* verrò lodato
tu sarai *կամ* verrai lodato
egli sarà *կամ* verrà lodato

noi saremmo *կամ* verremmo lodati
voi sarete *կամ* verrete lodati
essi saranno *կամ* verranno lodati

Հրահրում

sii *կամ* vieni lodato tu
sia *կամ* venga lodato egli

siamo *կամ* veniamo lodati noi
siate *կամ* venite lodati voi
siano *կամ* vengano lodati essi

Առհասարակ Ներքա

che io sia *կամ* venga lodato
che tu sia *կամ* venga lodato
che egli sia *կամ* venga lodato

che noi siamo *կամ* veniamo lodati
che voi siate *կամ* veniate lodati
che essi siano *կամ* vengano lodati

Առհասարակ անցառ

che io fossi *կամ* venissi lodato
che tu fossi *կամ* venissi lodato
che egli fosse *կամ* venisse lodato

che noi fossimo *hant* venissimo lodati
che voi foste *hant* veniste lodati
che essi fossero *hant* venissero lodati

Թեւեմ

io sarei *hant* verrei lodato
tu saresti *hant* verresti lodato
egli sarebbe *hant* verrebbe lodato

noi saremmo *hant* verremmo lodati
voi sareste *hant* verreste lodati
essi sarebbero *hant* verrebbero lodati

MODO INFINITO — Անորիշ ԴեբբԱՅ

Ների. *Presente.* - Essere lodato, venir lodato
Անյ. *Passato.* - Essere stato lodato
Այաւ. *Futuro.* - Essere per essere lodato
Դեր. *Gerundio.* - Essendo lodato - essendo stato lodato
Ընդ. *Participio.* - Lodato

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁ ԲԱՅ

GUARDARSI — ՁԳՈՒՇԱՆԱԼ

Անհ. Ներիւյ

io mi guardo	noi ci guardiamo
tu ti guardi	voi vi guardate
egli si guarda	essi si guardano

Անյաւ

io mi guardava	noi ci guardavamo
tu ti guardavi	voi vi guardavate
egli si guardava	essi si guardavano

Դաւաւեալ

io mi guardai	noi ci guardammo
tu ti guardasti	voi vi guardaste
egli si guardò	essi si guardarono

Այաւնի

io mi guarderò	noi ci guarderemo
tu ti guarderai	voi vi guarderete
egli si guarderà	essi si guarderanno

Հրահայտեմ

guardati tu	guardiamoci noi
guardisi egli	guardatevi voi
	si guardino essi

Արդ. Երկու

che io mi guardi che noi ci guardiamo
che tu ti guardi che voi vi guardiate
che egli si guardi che essi si guardino

Արդ. Երեք

che io mi guardassi che noi ci guardassimo
che tu ti guardassi che voi vi guardaste
che egli si guardasse che essi si guardassero

Թե-ի-ն

io mi guarderei noi ci guarderemmo
tu ti guarderesti voi vi guardereste
egli si guarderebbe essi si guarderebbero

MODI INFINITI — ԱՆՈՐԻՇ ԴԵՐԲԱՅ

Ապագա. *Futuro.* — Essere per guardarsi, doversi guardare
Ներկ. *Presente.* — Guardarsi
Այն. *Passato.* — Essersi guardato
Դերբ. *Gerundio.* — Guardandosi

Յ Ա Ն Կ

—

Ազգ.	6
Այնուհետև իտալական լեզուն	8
Ընթերցման կանոնք	9
Ընթերցման կրթութիւնք	10

ՄԱՍՆ Ա. — ԿՐԹՈՒԹԻՒՆ

Որոշ յօդ	12
Անորոշ յօդ	13
Յուշական դերանուն	15
Ածական	17
Ստացական դերանուն	18
Սեռական	20
Տրական	21
Բացառական	22
Հորիզոնական գոյականաց	23
Յոգնական	24
Թուական անուն	28
Բաղդատական	32
Հարցական դերանուն	36
Յարաբերական դերանուն	39
Օթանդակ բայեր	40
Ապառնի	45
Թէական	47
Կանոնաւոր բայ. — Ա. Լծորդորիւն. — Ներկայ	51
Անկատար	53
Ապառնի	54
Թէական	55
Երկրորդ լծորդորիւն. — Ներկայ	56
Երրորդ լծորդորիւն. — Ներկայ	60
Էական դերանուն	63
Անդրադարձ բայ	68
Անցեալ անորոշ	69
Հրահայական	71
Անկրկոյր	73

Մասն Բ. — ՏԱՐԵՐԻ ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ

Որոշեալ յօդ	75
Անորոշ յօդ	76
Պոյական անուն	նոյն
Ածական	77
Յատուկ անուն	82
Թուական անուն	83
Կասական և Հաւաքական թիւեր	84
Իական դերանուն	նոյն
Հոլովումն էական դերանունաց	85
Ստացական դերանուն	նոյն
Յուցական դերանուն	86
Յարաբերական դերանուն	87
Հարցական դերանուն	նոյն
Անորիշ դերանուն	նոյն
Լծորդուրիւն բայից.	
Ա. Օժանդակ բայ - Essere	89
Բ. Օժանդակ բայ - Avere	91
Կանոնաւոր բայ.	
Ա. Լծորդութիւն. - Amare	93
Բ. Լծորդութիւն. - Temere	95
Գ. Լծորդութիւն. - Sentire	97
Առաջին լծորդութեան անկանոն բայերը	99
Երկրորդ լծորդութեան անկանոն բայերը	101
Նրորդ լծորդութեան անկանոն բայերը	110
Չարտուղի բայեր Բ. և Գ. լծորդութեան	114
Կրաւորական բայ	120
Անդրադարձ բայ	123

ԱՆ Ի ՈՃ

ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ԳԱՂՆԻՐԵՆ ԼԵԶՈՒՆ

ԿՐԻՍՆԱԿԱՆ ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ՖՐԱՆՍԵՐԵՆ ԼԵՂՈՒՆ. Այս հանրածանօթ ոճոյն գովեստն աւելորդ կը համարուիմք ընել. Հեղինակին գրած թեան վերջոյ մեր ըրած յաւելմունք են զնա թերցանութեան կանոնները, բառից սեռը և բայից վրայ ընդարձակ ծանօթութիւններ: Յաւանջիկայ տղազրութեանս ամենայն խնամօք ուղղուած են տղազրական վրիպակները:

ԿՐԻՍՆԱԿԱՆ ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ՖՐԱՆՍԵՐԵՆ ԼԵՂՈՒՆ. Այս երկրորդ մասին մէջ կը վարժի գործածելու Անկանոն Բայերը, Ստորագրականի ժամանակները և այլն: — Յետոյ կու գան մանրամասն ֆրանսեր. 'ի հայ. — և հայէ 'ի ֆրանս. թարգմանելու համար: Բայց ամենէն կարեւոր մէկ մասն է Ֆրանս. բառից կազմութեան համար աւանդուած կանոնները որ առաջին անգամ դուռ հայ. րեն լեզուով կը հրատարակուին: Քրանսերէն լեզուն այսօր 10 հազարէն աւելի բառ կը պարունակէ: ասոնք առ առ աւելին 2000 արմատներէ կը բաղկանան, որոնք բանալան փոխելութեանց ենթարկուելով մնայնաւ բառերը կը կազմեն: Քերականութեան այս ամենակարեւոր մասը Գաղղիացիներէն աւելի հայազգի ուսանողաց պէտք ըլլալով, այս գրքովը ֆրանսերէն Բառագիրութեան գաղտնեաց մէջ մտնելու ոսկի բանալին կրնայ համարուիլ:

Փորձաւոր և աշխատասէր դաստիարակներուն աւելորդ է ըսել թէ որչափ կարեւոր հրահանգներ կրնան ըլլալ բառերով թէ ուղղագրութեան և թէ մանաւանդ ամանցման համար՝ որուն ալիքերը անդուսին 'ի սկզբանէ պէտք է սկսի ընտանեակաւ:

ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ԻՏԱԼԻԱՆ ԼԵԶՈՒՆ

ԱՅՏ. — Գրաստգրքի մը գլխաւոր յարգ ու կարեւորութիւն ընծայողն է անոր երկրորդ ատեն 'ի գործնականին աշակերտաց վրայ ցուցած օգուտէն արդիւնքն: Ներկայ գրաստգրքս այս մասին բախտաւոր կրնայ համարիլ ինքզինքը՝ իւր նախ քան դասագրքութիւնն՝ ցուցած շահաւետ փորձով Վանքիս վարժարանաց մէջ. որով իրաւ խառնել անք ընծայելու գայն նաեւ աղգայտոց առհասարակ՝ որք թէ պէտք և իսկ լական գեղեցիկ և քաղցրալոյր լեզուն ուսանելու գործին եւ 'ի տեղէն, այս ցայժմ հրատարակուածներն կամ ուղղուած են և կամ ժամանակիս բնականօրէն ոճոյն և գիրութեանց չեն համապատասխաներ: Մենք հոս հարկ չ'ենք համարիլ՝ դասագրքին մէջ 'ի գործ գրուած ոճոյն ներբողեան յօդներէ, գիրութիւն Անի «ճշմ» ինչպէս բախանդ շէ Երուսղից՝ այսպէս նաեւ աղգիւ մէջ ըստ արժանւոյն ընդունելութիւն գտած և յարգուած լինելու: